

מדינת ישראל

משרד ראש הממשלה

35

סיוני - ביטחון

תיק מס.

107 11-5-9

שם תיק: סיני - כללי

7456/2-ג

קוהה כיוו

קוהה פריט: 000cjxf

כתובת: 2-107-11-5-9

תאריך הדפסה: 22/02/2017

GEOGRAPHICAL FACTORS IN BOUNDARY DELIMITATIONS INTHE SINAI PENINSULA

It is not only due to recent events that the problems surrounding the boundary (between Egypt and Israel) in the Sinai Peninsula have attracted so much interest among students of Middle East political developments. This boundary has always been of primary interest to political geographers. Some of the early leading authorities on the geography of boundaries cited the Sinai Peninsula as an outstanding example of a highly effective "natural" (physical) frontier¹. However, while much has been written about the historical and political background of modern boundary-making in Sinai, which extends along the eastern fringes of the peninsula, the geographical factors underlying the delimitation of this boundary have, so far, received scant attention. At the time of its formation (1906) it was the boundary between the Ottoman and British Empires. In 1918 it became the border line between the British-mandated territory of Palestine, and Egypt (then under British suzerainty), while in 1948, it was turned, along most of its length, into the armistice line between Egypt and Israel. It is obvious, even from a glance at the course of this boundary, that geographical factors played an important part in its delimitation and demarcation. Much light has been thrown on these factors by a private collection of documents on the boundary in question, that of the late Mr. W.S. Jennings Bramly (1871-1960), which was bequeathed to the library of the Royal Geographical Society in London 1958. These documents², which contain a survey of the physical and human geographic conditions prevailing in Sinai at the turn of the century not only provide valuable information on the considerations which led to the choice of the boundary location but also constitute an interesting basis for comparison with existing conditions in Sinai.

It should be pointed out that while the political circumstances and motives which led to the delimitation of the boundary in Sinai in 1906 are now only of historical interest the underlying geographical aspects are still of practical value, and would be even more valuable if the existing situation in Sinai were to

bring about the delimitation of a new boundary. The physical characteristics of Sinai have not changed while the human 'landscape' of the peninsula is almost unaltered. From the political and military point of view the weight of these physical and human factors has, obviously, decreased considerably since the beginning of the century. Nevertheless they still exert a significant influence on events in the peninsula and are most likely to have a deep imprint on any future boundary agreement.

The delimitation and demarcation of the Egyptian-Palestinian boundary, in 1906, (the first fully-demarcated boundary in this region), was actually forced on the Turks by the British, following a crisis in the relations between these powers, much tension and some military activity in and around the peninsula. The approximate location of the boundary was fixed in an agreement between both governments and was largely based on the acceptance by the Turks of demands put forward by the British. These demands were formulated after surveys and studies of northern and eastern Sinai and based on acquaintance with the physical and human geography of the peninsula. The British choice of location for the border line was based on conclusions drawn from reports submitted by survey teams which examined the natural characteristics of the peninsula before and during the crisis which led to the delimitation of the 1906 boundary. W.E. Jennings Pringle, who at the time of the 1906 crisis was in charge of British interests in Sinai, (his official title was "Inspector"), was responsible for these reports which provided the policy makers with the background information on the peninsula.³

His thorough knowledge of the terrain, its meagre water resources and its inhabitants played a major part in shaping the British attitude on the delimitation of the Sinai boundary. His collection of documents on this subject reveals the weighty consideration accorded to geographical factors in defining the requirements which the British wished the boundary to meet. It may safely be stated that no other boundary created during that period in Asia or Africa was subject to as

detailed preliminary study of the geographical conditions of the area through which it was due to run, as that delimited in 1906 in Sinai.

It should be remembered that the boundary under consideration came into being in a period during which the European powers were occupied in drawing boundaries. The last quarter of the 19th century and the first decade of the present century constituted an era of extensive political border-drawing. Most of the boundaries dividing Africa and a good many of those in Asia were delimited then. The British played a major role in this process in which many of their colonies and other territories were involved. They developed what may be termed "principles" for boundary-making, partly based on a geographical approach and partly on political views and aspirations. These "guidance lines" or rules for boundary-making apparently formed part of the basic directives with which British representatives on boundary commissions, or other bodies assigned to delimit and demarcate boundaries, were equipped. Lord Curzon, who for many years occupied prominent positions in the British foreign and colonial (India) service explained these "principles" most graphically, in his famous 1907 Oxford lecture. This lecture, delivered only a few months after the demarcation of the boundary in Sinai, may be taken to represent dominating trends of thought in Britain at the time regarding boundary making, within the wider frame of prevailing geo-political concepts. Some of the points raised in Lord Curzon's lecture apply directly to the Sinai boundary⁴.

Speaking of "natural frontiers" Lord Curzon mentions the "Sinaitic peninsula" as a perfect barrier. To prove this point he offered a lengthy quotation from Napoleon's Commentaries which included the following sentences⁵:

"Of all obstacles which ~~may~~ cover the frontiers of empires, a desert like this (Sinai) is incontestably the greatest. Mountains like the Alps take second rank and rivers the third". Napoleon (as quoted by Curzon) went on to say: "This obstacle was not so great in ancient times as it is today, since towns and villages

- 2 -

existed and the industry of man contended with success against the difficulties. Today scarcely anything remains between Salihiyeh (a village about 20 miles west of the Suez Canal which at that time, 1799, was the most easterly settlement in the Nile Delta region) and Gaza. An army must, therefore, cross the desert (Sinai) successively by forming establishments and magazines at Salihiyeh, Katieh (a small watering station in northern Sinai, approximately 26 miles east of the Suez Canal) and El Arish (the largest oasis of the peninsula, near the Mediterranean coast). If this army starts from Syria it must first of all from a large magazine at El Arish and then carry it forward to Katieh. But these operations are slow and they give an enemy time to make his preparations for defence. An army defending Egypt can either assemble at El Arish to oppose the investment of this place, or at Katieh to raise the siege of El Arish or at Salihiyeh; all these alternatives offer advantages". As will be indicated later, British policy on the delimitation of their boundary with the Turkish Empire in Sinai (in 1906) adhered to Napoleon's conclusions in 1799 as interpreted by Curzon.

The main aim which the British had in mind when pressuring the Turks, in 1906, to agree to the delimitation of a new boundary in Sinai was to push the latter as far back as possible from the Suez Canal so as to deprive them of the possibility of menacing normal traffic in the canal in case of war. It appeared to them that this aim would be achieved if the boundary were so delimited that the Turks would be separated from the Suez Canal by the entire width of the "formidable natural barrier" known as the Sinai Desert, i.e., the Sinai peninsula. Hence the British insistence that the boundary run as close as possible to what later became known as the "Rafah - Aqaba line". Rafah was at that time a tiny village on the north-eastern fringe of Sinai, about 2 miles south of the Mediterranean shore (20 miles south-west of Gaza) while "Aqaba" refers, here to the northern shore of the Gulf of Aqaba and not to the village (now town) of Aqaba. It should be pointed out that before the Turks yielded to British pressure and agreed to accept the

"Rafah - Aqaba Line" as an "administrative boundary" between British-controlled Egypt and Turkish Palestine the border between these two countries ran, at least formally, along a line connecting Rafah with the outskirts of the village (now town) of Suez. This line was delimited by a Turkish Royal Decree (Firman), issued in 1841, to determine the limits of the territory under the jurisdiction of the ruler of Egypt (Memnet Ali - at the time the decree was issued). When the British became concerned with the nearness of the Turkish boundary to the Suez Canal they realised, to their embarrassment, that the border line as delimited in the 1841 decree put about 3-4 km of the southern end of the canal on the Turkish side of the boundary⁶. However, until the outbreak of the crisis which led to the delimitation of the 1906 boundary, the Sinai peninsula, where the population element hardly changed during the 19th century, was actually, from an administrative point of view, no man's land.

The British decision to adopt the "Rafah - Aqaba Line" rested on three main considerations. First, almost the entire desert area, (the "natural barrier") separating the Suez Canal from the inhabited areas of the coastal plain of Palestine, would come under British control. Second, this is the shortest possible line between the Gulf of Aqaba and the Mediterranean. From a military point of view this had obvious advantages. Third, the Turks would be deprived of the El Arish oasis, the only place which could serve as an effective base for an attack on the Suez Canal and Egypt. This point was emphasized in Lord Curzon's quotation from Napoleon, as mentioned above. On the other hand the "Rafah - Aqaba Line" did not possess the advantage of running along any physical factor (river bed, watershed etc.) which was considered advantageous in those days. A major physical feature, on the eastern fringe of the peninsula, along which a substantial section of the boundary could have been placed, is the deep bed of the seasonal Wadi el Arish stream. Indeed many scholars believe that Wadi el Arish formed the southern boundary of biblical Israel.

Jennings Bramly, who was responsible for the preparatory survey for the boundary, thought that it should not only follow physical features but also take into consideration the limits of tribal areas. He therefore recommended to his superiors a boundary line which would run along the beds of some of the main seasonal streams (wadis) of eastern Sinai and the southern Negev, and which would avoid cutting across lands owned by the Bedouin tribes residing in the newly formed frontier area⁷. According to his proposal the boundary line, which would commence at Rafa, would first run parallel to the Mediterranean coast, 10 miles south of it, up to a point south of El Arish where it would meet Wadi el Arish (see fig. 1) From there it would turn southwards and follow the bed of Wadi el Arish and then the bed of its tributary, Wadi Muweilah, up to the mountain complex of Jebel Arif en-Naga (through which runs the watershed between Wadi el Arish, draining in to the Mediterranean, and Wadi Jerafi, draining in to the Dead Sea). Thence it would follow Wadi Heiyani (a tributary of Wadi Jerafi) to the rift valley (The Araba), where it would turn southwards along the centre of the rift valley to the northern shore of the Gulf of Aqaba. This proposal was rejected by the British policy-makers because the boundary line would have run too close to El Arish and left ~~much~~ of the best water resources in north eastern Sinai in Turkish territory. They preferred the Rafah-Aqaba Line (a geometrical boundary) which would push the Turks back to nearly 30 miles east of El Arish and give the British considerable advantages in so far as water resources and routes in eastern Sinai were concerned.

The importance which the British attached to securing as many as possible of the water resources of northern and eastern Sinai is clearly evinced by the detailed survey which they made of these resources. With the help of local Bedouins, Jennings-Bramly and his men prepared a surprisingly accurate and full list of every spring, well, reservoir and even of small seasonal natural pools. In addition the list provided information ~~on~~ the reliability of each source and the quantities

of water available as well ~~as~~ its quality. The Turks, who were not equipped with such information, failed, at that time, to realise what was behind some of the British demands, especially during the demarcation of the boundary. In fact, the British were so successful in leaving almost all the scant water resources on their own side of the boundary that they felt obliged to grant the Turks rights to draw water from across the border. Article 8 of the 1906 boundary agreement⁸ states: "Turkish soldiers, native individuals and gendarmes shall benefit by the water which remained west of the separating line". The agreement does not include a similar provision for British (or Egyptian) soldiers to obtain water from sources on the Turkish side of the boundary as this was unnecessary and there were hardly any useful water sources left on the Turkish side close to the border anyway. To avoid any misleading impressions regarding the water resources of northern and eastern Sinai it should be noted that most of them were extremely poor. A spring or well capable of meeting the basic requirements of a group of 20-30 persons and their horses or camels, at the height of the dry season (July-October) is regarded as a highly valuable source.

The 1906 boundary also gave the British a clear advantage in so far as the routes (all of them tracks and paths) of Sinai and the Negev were concerned. Thus by far the greater and most vital section of the road from Gaza to Aqaba ran west of the boundary (in the British area of Sinai). The same was true of the important junctions and passes as the roads leading into Sinai and connecting Palestine with Egypt. Here again the Turks were left at considerable disadvantage. While the British could move without difficulty along the entire length of their side of the frontier, from the Mediterranean coast at Rafah, to the Gulf of Aqaba at Taba, the Turks could maintain communications between the northern and southern sections of their side of the frontier only with great difficulty, by making a wide detour through the Beersheba Plain.

In order to obtain the above-mentioned advantages in the formation of the

boundary, it was necessary to neglect the interests of the Bedouin tribes with the exception of provisions, in the boundary agreement, safeguarding their rights of water and land ownership. Jennings Bramly prepared a detailed survey of the Bedouin tribes in northern and eastern Sinai, their stations, cultivated lands, grazing and water rights, the limits of the area roamed by each tribe and its "living space". Information was also collected about relations within each tribe (sub-tribes, clans) and between the main tribes inhabiting Sinai and the Negev. He even prepared a rough map to show the areas under the control of each of the main tribes. As has already been mentioned, Jennings Bramly intended to put this information to useful purpose and draw a boundary which would correspond, to a large extent, to the limits of tribal areas. These borders of tribal lands often run along physical features. The 1906 boundary, which ignored his proposals, cut across the lands of three big tribes: Tarabin, Taiyah and Haiwat. Thus, in continuing their traditional seasonal wanderings after 1906, they were compelled to cross the newly-formed boundary. This practice continued, despite growing obstacles for as long as it was permitted. While the information on the Bedouin tribes in Sinai, collected as background material for boundary-making, was not utilized for its original purpose, it has proved most valuable for the study of changes in their movements and grazing areas. Thus many of the sub-tribes of the three above-mentioned tribes moved northwards into the Negev during the nineteen-twenties (the early years of British rule in Palestine) and lived there until the establishment of the State of Israel (1948) when they moved back, across the border, to northern Sinai. Furthermore, some of the sub-tribes which were nomads when Jennings Bramly made his survey have since become semi-nomad or even sedentary⁹.

Topographic and climatic conditions in the frontier area have also played an important part in giving the boundary its final shape. This actually happened during the demarcation work when, intentionally and unintentionally, there occurred deviations from the line delimited in the original Turco-British (Egyptian)

agreement. The delimitation agreement established that the boundary should follow a straight line connecting a point on the western outskirts of the village of Rafah with a point on the northern shore of the Gulf of Aqaba, 3 miles west of Aqaba (at that time a small village). In addition to several minor deviations from this line, mainly inspired by the above-mentioned British anxiety to have as many of the water resources as possible on their side of the boundary, there were two major deviations. One was in the Jebel Kharuf - Jebel Arif en-Naqa area, the second in the Ras en-Naqb - Gulf of Aqaba region. Jebel Kharuf is a very rugged mountain complex rising to a height of 3280 ft. densely dissected by deep narrow ravines. It is mainly built of limestone and chalk interbedded with flint. The slopes are extensively strewn with flint. The skirting of the mountain complex to the west would have entailed British loss of the valuable water source of Bir el Ma'ein. There was no question of skirting it to the east as that would have entailed a penetration of 10-12 miles into the Negev. The difficulties encountered by the demarcation commission in the Jebel Kharuf area, and the circumstances under which the deviation from the Rafah-Aqaba line ~~came~~ about, are described in the report on the demarcation, in the following words⁶:

"The roughness of the ground made demarcation a matter of extreme difficulty. The poles (used to mark the boundary) were not always visible. In Jebel Kharuf a mistake was made. Emerging of the level high plateau of Jebel Kharuf it was found that we had carried the line too far to the east by about 500 meters, the mistake being largely due to the difficult nature of the ground. A compromise was made, the last two poles being moved ~~as~~ ~~as~~ to bring them into the line again and this was accepted by the commission on both sides".

Of the southern part of this mountain complex the report says: "The country between Wadi Lusan and Mayein (Ma'ein) is deeply intersected with a complicated system of wadis, and we several times appeared to have lost our way completely. From Mayein to Mafrag el Aqaba (7 miles north west of the coast of the Gulf of

Aqaba) the journey was rendered difficult by the absence of water".

It should be borne in mind that in addition to the extreme roughness of the ground and the great difficulty in obtaining potable water and other supplies, the surveying of the strip through which the boundary runs and the demarcation of the boundary were carried out during the hot season, with noon temperatures rising to 100°, or even higher in some of the gorges. This together with the extreme dryness and the general inhospitability of the region, made the British representatives on the Demarcation Commission, extremely anxious to bring the work to a rapid conclusion. This anxiety was well-exploited by the Turkish members of the commission during the final stage of the demarcation, i.e., the last 15 miles of the boundary leading down to the coast of the Gulf of Aqaba. The area through which the southernmost section of the boundary runs is extremely wild and rugged, and was described by Jennings Bramly as impassable because of the dense and complicated pattern of deep ravines cut into thick beds of granite. Had the Rafah - Aqaba line been followed, it would have been necessary to fix a large number of closely-spaced poles in order to demarcate the border clearly, and this would have entailed strenuous effort on the part of the Commission. Further-more the Turkish members of the commission, who had adopted a conciliatory attitude through most of the demarcation work, insisted here that the section of the Egypt-to-Mecca Darb el Haj (pilgrimage road), leading down to the Gulf of Aqaba from the Sinai highlands (from Ras en-Naqb) should remain on the Turkish side of the frontier. In the circumstances the British acceded to this request, preferring not to delay the completion of the demarcation work by several additional weeks. Thus there is a conspicuous deviation westwards in the southernmost section of the boundary as demarcated by the commission, from the Rafah - Aqaba line as originally delimited.

The boundary meets the coast of the Gulf of Aqaba at a point six miles southwest of Aqaba (and not 3 miles west of Aqaba as laid down in the delimitation agreement). Had the southernmost section of this boundary been demarcated in strict

accordance with the delimitation agreement, that part of the coast of the Gulf of Aqaba which in 1949 became Israel's outlet to the Red Sea would have been included, in 1906, in the part of Sinai which ~~was~~ under British (later Egyptian) control. However the most important sweet-water source on the coast of the Gulf of Aqaba west of the village of Aqaba, namely that of Faba, was left to the British a short distance inside their side of the boundary.

The demarcation, along the entire length of the boundary, was marked by telegraph poles so placed that they were clearly intervisible. It is actually a geometric boundary consisting of straight lines connecting these poles, about 140 of which were strung along 130 miles (210 km) of boundary. These poles were partly replaced after World War I, by masonry marks. In order to map the demarcated boundary accurately, a 10 km (6 miles) wide strip from Rafah to the Gulf of Aqaba was surveyed and mapped. Further, 14 guiding stations, each of which was based on accurate astronomic observations of latitude and longitude, were fixed along the above-mentioned frontier strip.

Finally, it should be pointed out that the 1906 Sinai boundary is certainly a landmark in modern boundary-making, especially insofar as its geographical aspects are concerned. For there is no other boundary, in a colonial area and at that an almost uninhabited wilderness, where so much attention was given during the intensive boundary-making period which preceded World War I, to a preparatory survey and study of geographical characteristics of what was to become the frontier area. The rule laid down, the following year, in Lord Curzon's famous lecture, stating that geographical knowledge should precede boundary making and form the foundation of statesmen's conclusions in these matters¹⁰, was fully observed in the case of the Sinai boundary. Furthermore the painstaking efforts invested in the demarcation of the boundary under consideration and the effects of the nature of the terrain and the climatic conditions on the final "product" of the demarcation commission were, certainly a very unusual occurrence for that period.

References and notes

- Jennings Bramly, W.E., - Collection of Documents Relating to the Dispute over the Turco-Egyptian frontier 1902-06. - Library of the Royal Geographical Society London.
- Correspondence respecting the Turco-Egyptian Frontier in the Sinai Peninsula - Cmd. 3006. London 1906.
- A Report on the Delimitation of the Turco-Egyptian Boundary. Survey Department, Ministry of Finance, Cairo 1907.
- Curzon, Lord of Kedleston - Frontiers. - Oxford 1907.
- Rushdi, P.M. Pasha - Aqaba Meselshai (Aqaba Af-fair). Istanbul 1910 (in Turkish).
- Holdrich, Sir Thomas H. - Political Frontiers and Boundary Making. London 1916.
- Fawcett, C.B. - Frontiers. - London 1918.
- Aref el Aref - Die Beduinen ~~am~~ Beersheba. - Luzern 1938 (in German).
- Heyd, U. - Hamashber shel Mifrata Elath bishnat 1906 (The Crisis of the Gulf of Aqaba in 1906). Elath - The Israel Exploration Society, Jerusalem 1963 (in Hebrew).

■ ■ ■

- 1) Curzon, Holdrich, Fawcett and others.
- 2) Jennings Bramly - mainly correspondence with R.R. Owen Acting Chief of Intelligence, Cairo.
- 3) Jennings Bramly - document 1.
- 4) Curzon - p.15.
- 5) Curzon - p.16.
- 6) Jennings Bramly - document A.
- 7) Jennings Bramly - Documents 2-5.
- 8) A Report of the Delimitation of the Turco-Egyptian Boundary.
- 9) Aref el Aref - map on p. 16.
- 10) Curzon - p.50.

סיור שריב לדרום

06.40

06.45 המראה ממנחת ריה"ט בירושלים / משדה דב - ח"א

08.00 נחיתה בבלוצה

08.00 - 10.00 סקירות אלוף פיקוד ומפקדי אוגדות

10.00 - 14.30 טיסה לאורך גקו הפרדה הכוחות עד ראם-סודאר

כולל נחיתות במקומות שונים

14.30 צהרים ברפידים

16.00 המראה חזרה אלירושלים / לתל-אביב

ירושלים, כ"ב באייר תשל"ג
28 במאי 1973

שפור

ה. גבאי
שר המקלאות והסיתוח

ארוני השר,

הנדון: זכויות בעלות [ ] בדואים
בחופי סיני

1. רצ"ב למחשבה לבן הכחו של [ ] הפעולה בשטחים
בנידון מיום 30.4.73.

2. [ ] הממשלה [ ] יחסיים התייעלות [ ] [ ]
הנובעים בדבר ומקביר אליה המלצות.

ב כ ר כ ח ,

י. ליעזר - הא"ל
סוכיר צבאי לראש הממשלה

העתיקים:
לשכת שר הבטחון
שר המשפטים
השר י. גלילי

מדינת ישראל משרד הבטחון

לשכת מתאם הפעולה בשטחים

תאריך כח' ניסן תשל"ב
30 אפר' 75
1250

22.5 13

מזכיר צבאי לראש הממשלה

הנדון: זכויות בעלות על כדואים בחופי סיני

1. עם הגעת פעולות הפיתוח הישראלי לחופי סיני, נתקלנו בשטחים בהם קיים ישוב כדואי דליל פחות או יותר, במיוחד לאורך רצועת החוף של ים התיכון, ספרץ אילת ומפרץ סואץ. במקומות אלה מתעוררת בחריפות שאלת גישתנו לחזקה שיש לכדואים במקומות יושבים. אחד ברור שתחומי המושב שלהם היו יותר גבולות חלוקה בין שבטים ולא דווקא חזקה-בעלות קונקרטית, מצד שני ברור שאין לגשת לתכנון פיתוח ישראלי באזור כזה ללא שיתן סדרון תכנוני סביר שיפנה על צרכי הכדואים.
2. שר הבטחון מבקש להביא הנושא לכרור אצל ראש הממשלה, השרים הרגועים בדבר, על מנת לקבל בעניין זה, ובהקדם, איכום מדומך לגבי -
  - א. המדיניות העקרונית, שחתימה מקובלת ונקומה על ידנו בעניין זה.
  - ב. סדרון תכנוני, ככל אחד ואחד מן האזורים הרלבנטיים. לצורך זה יש להקים גוף תכנוני שיוסמך לספל בנושא.
  - ג. טריג'רות טשפסית, הן לסמן המצויים לכדואים על החזקה שהיתה להם והן לקביעה טריג'רות לגבי דרך הפתרון לסמן חזקה או בעלות לכדואים על השטחים שיוועדו להם ובהם יתרכזו, לפי התכנון.

בדרכה
שלמה בזית, אלדף

העתקים
לשכת שר הבטחון
שר המשפטים
משרד גלילי

ארכיון המדינה

משרד ראש הממשלה

טופס מראה מקום להוצאת תעודות יחידות*

חטיבה מס' 124
מיכל מס' 71451
תאריך התעודה 24
שם מחבר התעודה 6, 2, 11
סוג התעודה (סמן ✓ במקום המתאים)
תיק מס' _____
שם הנמען _____

מכתב ☐

מברק ☐

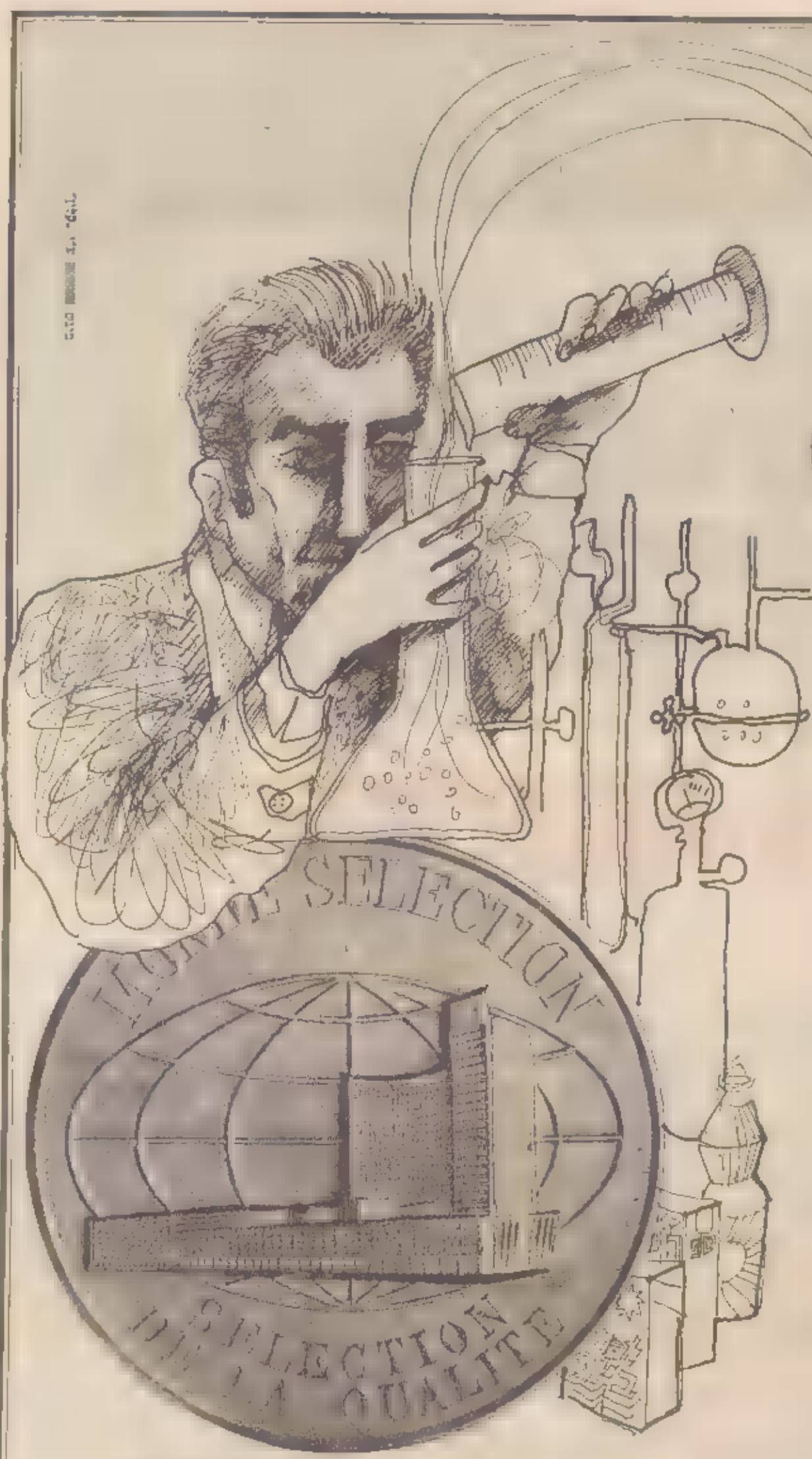
תזכיר או מיוזכר ☐

דיון וחשבון או זכרון דברים משיחה או דיון ☐

פרוטוקול של שיחה, דיון או ישיבה ☐

יחטופס ימולא בשני עותקים העותק הידוע יוכנס לתיק במקום התעודה שהוצאה,
העותק הלבן יצורף לתעודה שהוצאה

איד להפוך אבקה לזהב

מאת
נורית
אלמוג

אנשי המדע מסוגרים בדרך כלל במכר לוחיתם ובמבציותם, רחוקים מאון עולם המצאה ומבניותה של עקרת הבית. אולם לפני שנים מספר קמה קבוצת מדענים אירופאים והתרימה "חוכמתה לעשות גם מהאו מיידי לטובת חי היומיום, זאת עזרת כסגרת כוסד המכונה "מונד סלקטיון".

בעברית פירושו של השם הוא "משהו מעין "בחירה עולמית" או "מבחר-העולם". וכשמי כן הוא: אחת לשנה מתכנסים בכריסל שבבליזה מדענים מכל רחבי העולם, מומינים דוגמאות של מוצרי תעשייה מכל ארצות תבל ובדקים אותם בדיקה מדויקת במעבדותיהם בכריסל. מוצר שנמצא בלתי כניח אף העת — הרי הם מודיעים ליצרן מה עליו לעשות כדי לשפרו. ואת המוצרים הטובים ביותר — הם מוכים במדליות ארד, כסף או זהב (מסך כמו באולימפיקה). כדי להבדיל הערכה ליצרנים הנותנים ללקוחותיהם חמורה משובתה נאכת בעד כסף.

מזה שנים אחדות, בורק ה"מונד סלקטיון" גם מוצרים ישראליים. עצם העובדה היא מחמאה לתעשייה הישראלית. שנמצאה ראיה לעמוד לבחינה אחת עם טובי המפעלים בעולם אלא שהאמת ניתנה להיאמר. שרק בודדים ונבחרים ממוצרי התעשייה הישראלית זכו במדליות של ה"מונד סלקטיון".

סכם רב רושם בזינבה

השנה זכו בבת אחת שלושה מוצרים ישראליים במדליות זהב, העליונה שבכולן, ושניים נוספים במדליות כסף, הנוכח המאושר רים כולם מוצרי "קליין", המוכרים היטב לעקרת הבית הישראלית.

מדליות הזהב העניקו לאבקת הכביסה למכונה, "סיס" לאבקת הכביסה עם בור למכונת הכביסה, "ביומט" ולחומר הניקוי לרצפות, "טרקלין". במדליות כסף זכו האבקת לכביסה ללא "מכונה", "גלית", ו"משהח קליין" לבלים ולנקיון כללי.

הרעב מרשים זה הוציא אסילו את צוות השופטים של "מונד סלקטיון" משלוותו הקרירה, וכשמי וכשמי נשיא ה"מונד סלקטיון" שוגר מכתב אל "קליין" ובו, מוסף להודעה על הזכייה, המשפט: "אנו מוקיפים את ברכותינו הלבביות על הצלחה חשובה זו". רושם ההישג הישראלי הור הושפע בכרבת הנשיא בטכס המסואר של חלוקת המדליות שנערך בזינבה.

האיש שאינו אומר די

אכן, האשה הישראלית הפותחת כיום זופסה של אבקת כביסה כדי לשטוף מתוכה את המנה הדרושה, חוכל מהיום לתרם כנאותה מסוימת, שמוצרי הכביסה שלה נמנים על הטובים בעולם כולו וישוה כשתכרית במוצרים ששוויים זהב. האם עכשיו אתה מרוצה סוף סוף? שאלנו את מנכ"ל "קליין", מוכן שלא אומר מר לובלינג, באיכות של עמידה במקום. פירושה נאיגה, רק עכשיו חידשנו מעדכי ייצור שלטים. כשהמטרה שיקרית הוא תמיצה נוספת ברמת האכיות. עקרת הבית הישראלית סומכת עלינו ואנו מתייחסים לכך כאל אחריות כבדה ומחייבת. אבל למרות "האחריות הכבדה" שעלית דיבר, נדמה היה לנו כשהסתכלנו על מדליות הזהב והכסף הנוצצות שאל השולחן, שחייבו של מנכ"ל "קליין" הביע שביעות רצון לא קטנה.

גם מר יעקב לובלינג, מנהלו של מפעל ויטקו כימיקלים, הבייצר את מוצרי "קליין", לא יכול היה להסתיר טקס סיפור. אמנם "אמר, "זו לא הפעם הראשונה שאנו זוכים במדליות. את מדליות הזהב הראשונה שלנו העלחנו לקבל כבר ב-1970. העניקו אותה ל"ביו-פלוס" שלנו, אבל "סיס" ו"ביומט" זכו רק במדליות ארד. זה לא נרם לנו לגוה על זרי דפנה, להיפך החלטנו לעשות הכל כדי שבישנה הכאה נהיה ראויים ליותר. ובאמת. — ב-1971 נמצאו ראויים ליותר, "ביו פלוס" קבלה טוב מכל מדליות הזהב שלה, אבל "סיס" עלתה בדירוגה ממדליות הארד בשנה לפני כן, וזכה במדליות כסף. ואילו המטרה לנקור כללי — במדליות ארד. טוב הרגשנו שלא רי ככך וניסנו את המדענים והמעבדנים שלנו לשפר עוד ועוד. עכשיו אנו רואים את התוצאות: המטרה עלתה ממדליות ארד למדליות כסף, "סיס" עלתה ממדליות כסף למדליות "זהב".

יזל תכנית הבינוי של שארם-א-שייך של האדריכלים וולוטוב ולרמן - התכנון עבר מטעם משרד הבטחון, כמו בימית.

שארם-היום ומחרתיים

כתב נחום ברנע
צילם בוריס כרמי

כבר אין חורים אל שארם-א-שייך. נוסעים לאופירה וליד שארם במפרץ שנקרא פעם מארסה אל-עט. נעמה כיום, חונות מכונות ישראליות וחיררים משתופים בשמש של מפרץ-שלמה. לשעולם איננה מכוסה בעננים, דהב, נוה-המדבר על שפת מפרץ עקבה, הוא מושב ושמו בישראל, דיר-הב, נואייבה. נוה-מדבר אחר, הוא, גביעות, היהדות הגיעה למפרץ-שלמה במערבלי בטון במזגני-אוויר, בכיסויי-פלאסטיק לגני-ירק, התכנית לפיתוח איזור זה, הפראי והמרוחק ביותר בישראל המוחזקת מרשימות מאור, ויקרות עוד יותר, כצפוי, יש פער תהומי בין חזון האדריכלים לבין המציאות. לטוב ולרע, בנוים את מפרץ שלמה לאט-לאט ולא כל-כך בטוח ובין תכנית הפיתוח – המוצגת כאן לראשונה – לבין מימושה. מפרידים כמה סימני שאלה גדולים, והגדול שבהם הוא: מאין יבוא הכסף?

שר אוטובוס יוצא מבידוש, וזאת הסיסמא של ה'ביעים' כשארם, להבדיל מאת יזל חומנים, על טרפסת המלון.

פיתוים

מינהל מרחב שליטה, שהועבר בראשית אוקטובר ת"ש לאימפריה של היום יזל של מינים של התנגדות לבטנית שארם הגדולה ואת כל אופירה בעזה וסארי טיזיה-סלא, הכינה הוא ציריף שארם-א-שייך, וכל הסטור כלה לעצור הוון, תפקודים שיעתים יזל ביניהם סקירה, צהרי השעות לטול מייניים רבים בבניה מאיזור, יצוצר דוחא לטכנות-מגורים בעיר אופירה של העתיד, החיים באיכים היטם סוכים. הצבא, שהוא לפי שעה היום הראשוני-בשלה ותכל-יכול כי איזור, התכנון סביב אחרת, חומים, כצפוי, נוצחים, בנזירה רחבה יותר, שייר העוה כמרחב-שליטה ליאאנל הבדווים, יזרם אחוז מאוכלוסיית הקבע באיזור כיום, הם גם נזקקים לטירותי העסקה וצעה, אישית וחונד, העזיר שיור ליהודים: יוגטכוו תכניתם כלשונן, יחור קרוב די 10,000, יגודים בבריה שליטה בראשית שנות ה'80 והמיועט הבדווים, עם נכלי וצאנא, יהיה סגרת צעירית לכתיהם הי מכוננים.

בואה של יזרעל, הדחיר את הבדווים לחוף ההשבה יצאפך אם רצו בה מלכתחילה, הפיקות הבטחוני פנע בהברחות של קו בצרים-סעוריה, פרנסה שכיגיסנה כאן בתקופת העצרות, הוא נתן את איכותיו עם כריג, מאחר שהציאת לים בלילה נאסרה, לפזרת זאת הביא הכבים תחדה, בהתבר את אילה

שארם, בסוף אוקטובר 1972, היא עדיין מסגרת יזרעל לאנשים וסנים, במלון של ולטן-משת, האלון העירוני, הדיה, טכנות-פרים רכבה שטטחה כיסה מח ציה השוכן, לא מגיבים טקסאות חמים אחרי שעה 9 בבוקר, כי הדי, וגם לא טקסאות פזורים, בשארם, אוקרת הנערה המגורית את העניינים, הכל קר, מתיר המשקה נכיה פייטלושה מפתחו בצפוי, ולישעור זה מגיעים גם משרי הלכל רוח בצורפים, 100 ליי הוא מחיר הנוקט סודל יסביר מוטם מתארץ באופירה, לרבות דיר, סוון ודמי-ניסיונה, אך לטעם 'טרי-העבודה' המועלים ונחלה-העבודה הם המטלארם את צריפיו של וליכנישנה, בערים הם ויטבוו על טרפסת ביתה ההפה, או כרתבה המשימית בתיקנות-הדי, והורגים בדיי ביים את הפנא, באין כבים ובאין סליחות.

יזרעל היא ולטן-משת, וכן כמה צריפי משרדים ככסילי חיים, המוכבים מאיפסדר ובכיוור טרגיו כטיירות שלפני תחילי חים, הוא גם מחנות ה- שבת ושבת-מבה, אופירה, או ככל כקום הדיחלה, הוא הכבנה התעשייתו הגדול, שהמכוני נגרי לכת בערסה של וליכנישנה בקרוב את יצערו ל'81 בתיי בלאכה, הוא אסס, והתחנת המרכזית של, אנדי ויטני בתרי הבדווים דמויי הדיה בתחילת תחומים, המוקמים בקצה המצור, פעל למפרץ שארם אלימיה, שגם אלה חורנו, כוכור, שיה, תישעש משפחות יחיו בבתיים אלה, שיהלמא, מקוונים עד סוף שנת התקצוב הכאה, לספר החושבים והבועים בשארם של היום הוא אסס, שתי המשפחות היחידות, בודדה בעולם של אלכניקש ושל חיליות וחיליות, שתיהן ללא ילדים, הסתדרו במגורים ארעיים, בכו הרווקים, בבר אלה קטור עצבא, לשני יזל כקום בביס, והנשים יזל הנשים פתחו טקסיה בתוך מרחב

לשארם חיררים, וחתימים הביאי ככף, טעולות הפיתוח, ביטור כים הישראלים החומים, ביטועות לדיים עובדות, דאיעפא, הבדווים אינם אהבים לעבוד, על כל פנים לא כבכירי-יום המטורים לישק, לזיססה ולליכנישנה בינמלית, רבים מההודים אינם טרועים לטכנותם, אבל 200 בהם עובדים בשארם עצמה יצור כמה עשרות האורר הדיק, זה לא בעט, באוכלוסיה של 700 נפש, רק 1200 מכירים לעבודה, נוסף עד הקטיים הנסי שיים סגורם לבדווים הפער סחיי חישע יצערו במדבר לקיום מסדר ומיוכו יותר, ביטור הייטיבים וההודים מתמרצים גם קטיים אחרים, כולם עדיין נחמנים לפתרון, טכנות-עבודת, למשל: יזל שעה אין תכלום מינופות נחייב, יזרעור עטיר לרדת עד פחות מ'10 ומ'8 לירות ליום, הבדווים גם היו רוצים באילה, הקוקה ליריים עובדות, הפחה את שיעירם בסניהם, עד הוכן האחרון נאסר עזיהם לצביר באילה, זהם התאוננו יצבדווים טעפון סיני הופסים בהררעה את כל תוכנית-העבודה שבו, המדיניות הטתנתה בימים האחרונים כליש, וגם ביטור על כל הבדווים, אך עדיין לא כרור, איהם יאיר יחור בנחנישנה יזיוכו לעבודה באילה, ואם יגורו לשם בנפס או עם כספי הדיחיהם, האם יזרע אופירה ואילה בעמוד ערים יהודיות, עם סלום של פועלים בדיים, חיררים, מועדקים מסבירים צומח אפריהם י איה אינו רוצה, בסחרון כות, הקרוב לניסה דדים אפריהם, בעיריו יזל המנהל הוא לעצא פתרון אחר.

איה הטינחם בעיר נוחיו של יזרעל, בעירה סנדר כנה יאבנים בקריות, הדיסוף וטוח בלתי-ספירה, סיפוי יזרעלם לבדווים של איזור דהב, הבניינים נאים, תואכים את טיטני החיים של הבדווים יצבדווים כסיכיה יזרעלם תמכרים ריפיהם נכני כתי כיוות ביחסימה, כרשאה ובה, הפלא ופלא, יזרעלם עם יזרע ווטום, וכן משרדים לעיסית העסקים הדיה בעתיד יזרעו ככרור יזרע, וזרע מאחר מוכיחיהם של לבדווים יצרפיהם הבדווים ככרור אינו תלכניה צבאית יזרעלם ככנות הבדים, שיהיה הדיסוף חלוקה יזרע דרובי חרוע, יזרע טקסיון של העיסיונים, טיטני חרוע יזרע העסקי כליאאנל, ליי בבניה הבדים וככריות כאר, וזוא יזרע ככנס הדי וזותר יזרעו מיכום נוספים, הבדווים, טעפרי היו יזרעים הנה רק בשליטה חדיה תטיחיה-המרים, מאריכים עטיר, את שיהם בדיה בלתי-ספירה, הפיתוחים בבתי יזל שיהיה-יזרע, הבדים הכביא חיררים, כסף וטקסיות עכ- והדים הדי, הכותלם כבחלקן הכסרת את מוטם די זרם, הם פיתו להאריזיה-ככ ככקום אחר.

כספיו יזל דבר עתידה אוכלוסיה עתידה, וה, טגבריה עובדים שיעזיהם שיוייעציים על דיים שלא פנשו כפון פעולם, לחיות חוסת-יעצים ויזאבת כים לאוכלוסיה יהודיות, גם אם יזרע בכר טכנע וספורים ככה נעחת, ירצו את הדיחיהם יאכלו, לא ירצו לא יאכלו, אלא כה שיענים להם הטכנע, כיונר מעט מאור.

אלטרנטיבות

במפה נראה מרחב שלמה כמשולש שווה-שור- כים, שיהקרו כראס-ליחנה, ובסיסו הלך פתחו הדיה, קצה דרומה לאילה, דרך דמה תחיל ומערבה אל אביריניה שפל חוף כפרץ סואן, החרים כצפון וצלוחית יזרעלם מפרעב וזרר טעניות החרוב גבולות טבעיים, לא כן השיתוקים הנדיניים, המשימהם תפקיד ראסון ככעיה בעיור כסותי העתיד של ישראל, ככחית מדיניותה לגבי עתיד מרחב שלמה דימה המשימה ליי יזרעים זה ככספיים, למיכנס אחר ככר הבנים את יזרעו אך ככני הוא ככסס, לררים כרור סיני – האזר המצור כסולם ישריחויות ככף אילה שארם אי-יזרע יזרע מטר סטת-קרתניה המסחרם לחוכו איכעו – ככר ככסני ויש להניה סאנו עתידים להיטאר בה אפילה אבא אבן איה ואת המכיליה האחר המערכי, כשארם אי-יזרע לאבוי חרוב וחרים-התקיעה, פתור סינו, על אף אופיות תנפס יזרע החרוב לחוף-המערבי יאיה ככלום, אף עזייתם לזנז ככנו עד תכפה נראה הלוקה יזל יזרע תכפה מורה לזר, אך ככניה מדינית וככחית יזל בה תגיון רב, הוא מילאמה את יזרעו ערנא ואת שארם אי-יזרע בדינו, וזרר קשר יזרעו הי בין ניה כדינה ישראל ככין שיהיהם הדיניהם ההרקה, אם איכנס אודתי יזרע עובדות מדיניות, שארם הוא אי-יזרע המכרים יזרע עובדות באילה ככר ובכחיתם יזרע המכנה רחבה לגבי עתידים, המכנים אינם בדיניים, לכן האזריו למכניה-מדיניות אי הבחירה בין שתי אלטרנטיבות: מרחב שלמה תכסן, ללר אי הכשנים הסורתי, כליבד והכרבה הגדול, כככוחות הסבי עיים על העיראיה, אף למציאות יזל דרך משלה, דיהא יאיוור החשיבותית הבדיה כדינה יזרעו חוף כפרץ סואן, התאכלס במאות יחורים, מריבים בהם וואים את שיהיה כן ככעיה יזרע ככני, באבירינד ככפפה יזרע עיריו יזרע יזרעיה-ככס ככנים טענים באבירינד ככפפה על טענותיהם חרם ככפה חללא המיטיל העבא יזרע באבירינד, ושם גם יזרע בדיה ככל יזרעיה-ככס הבדיה, ככחוג יזרע המועת, אבירינד-אילה, האם יזרע מטיילה לר אבירינדם יזרעם אי-יזרע?

תחנת חדלק בנואייבה

בדואים נחים בחוף דייזבה. היחסים בין הדואים ליושבי היהודים התערערו לאחרונה.

חדריהאובל של מושב דן

יחזקאל אלמגור יום דייזבה

אלי חלפון מזכיר נביעות

נערה בחוף דהב- נשמעו תלונות המורות על השירותים בחוף הימי.

סכנות

ב-1985, קובע עץ ההחלטות- המפורט בתכנית, תגיע אפלטונית השכר של העיר אפריה לכ-10,000 ש"ח. לפי התחזית הצנועה ביותר, אם ל-16,000 ש"ח. לפי ההנחה שאבו רוזס וספרק קואז לא יתנו בידנו, והפיתוח יתרכז במזרח, ש"ח המושב תהיה העיר קומפקטית. יתרון קרוי בים היםית וסכנות להוף הים. אם רוצים להחזיר על השמורות של אילת ובאריתבע, ולבנות עוד כמחנה, והשקפה לשמש. בין הבאים הבנויים, ששכרם מיוון אחרי שכונתה ללא רשם תסרת איתם כל שפית הושגה, והיו בשכרם סובלים רי כפחצחאחור הכינערים להחליירגל, בחי העיר יקפאו את שני מפרציה "שארם א"י"סוה ושארם א"י"סוה, בתנועה צרה ונפחית, אם לבנות של 12-13 קומות, כעשירי יוקם אחור שירותים ותעסוקה, שילכו הראשונים כבר כשקמה.

כיום הלימוד כמפץ לפרנו העיר ההתכוננת, במרחק אלף עד יוקם מרכז התעסוקה שלה, נעשה נעשה היא איתר החופים המפץ בטינו, הוף הוף שפס ורחב, ששד התרדות בכין לעצמה תבניתאב אר מינקים נעשים הם דברים: על החוף הדרומי-מקום "אבד", בשמפחה עם "כללי", מלך בעל 4 כר בים החלקים מנו כוסעלים כבר היום, לידו מקום הואפוסוב "דן" מלך, רעיון יר קרבה כשפס לבהירמלון נוספים, בשנת 1978 יתנו כאן 1500 מיסות, כדדטה איות שונות, אך שיתנה נעשה תלך קודםכל ביומדים שיכונאו לחתת והעבד בה, על אלה יהיה לגור באופירה, ואיבן אלונה, ראש

לאחר תכנון נכון והשקעה כספית גדולה לא תחסר פרנסה לתושבי מרחב שלמה, הם עתידים להיות קודמים כל פתיחות. שפאן יוצאו לה כמה אצרות-מבע בסיסים: שרש פולס תמי ימי גליר חוף נפלא, הורים, ינדבריות יפרגוף ובפלי שסכסית דתית לנוצרים וליהודים, אם תסילים בהרצותם ותשלכונות קווצריים לא יורשו את החוף ואת הים, עתיד החוף המזרחי זה יתכביר עוד לארכו, לחיות לריווריה אמיתית, כאן כחכמים לסרי קיט ונפס צוררים, כתיירים צעדים יגיעו אליהם בסיסה יסירת באיריפה ויעצבו בהם הוף השני כאוות נפשה, לכראה הסרחבים הרבים חולמים רבים על לאסינאס ישראלית, גרושת בתיכסחק יסועדונילילה וחפסית מרישים ומפיקות משארת החלום הזה אינו מפיץ בתיכנן יקריב לוודאי שגם במציאות לא יופיע, אבל מה? טוענות ויצרו ייבנה באופירה הוף שנים מועטות, אם רק נתנו להן הורמנות, את בתי-התרבות האורחי של הוועד למען החייל אם מונים, בעד התירות יתקיים האזור מכריות כחצבים ונפש הוא אימריהגלם היתיד לסי שעה תרשק סאדבת סיני, והסירות בעבא ולמען הצבא, שהרי צחיל ימשיך, בכל מקרה, לראות בדורם-סיני מאחו השוב לכייתיו, יקומו אולי שרודיםסחם תחבורתיים, כמו למשל נמליתעופה בין-לאומי ונמל עמוקי כים, שהתכוננים ממליצים לבנותו במרם איבראקת, כיל קיט ררופית כאופירה ובו יהיו ייבדוק צף ובספנה, טספ על כך יהפרינסו אם זה מזה.

כחוננס של המתכוננים עתיד החוף הבודות, באילת עד אופירה, לאכלס כפריינטפש ומרכזי תירות, החוף המערבי ייתד בעיקר לשני שדות-נפש גדולים, שאזור חקלאי ליד איטור יסריד ביניהם, ובמלגש המפרצים תקים העיר.

יתומים

(המשך מעמוד 17)

מסתובלים שלא להוציא את הילד מן הבית אפילו לילד שהתחילם משני הוריו יש תמיד קרובי משפחה, הססוג'ים לטפל בו. **מסייעים** להם, אנשים החוסכים עבודה ציבורית בבירות הם חניכי מוסדות ליעבר, הם אינם מחזק כאופיים ושללחים כי בנים למשפחות הבית.

— בזה תקציב העיבוד ל- ארזת ילדים במסגרת 25 תקציבנו השנתי הוא

מיליון ר"ה. במדינת תקציב בית אין בעיה: מעולם לא היינו ילד בגלל הגבלות כספיות. הכביה היא המדינה בלה במספר הילדים שיותר לנו להתקין כמסדות. הנה קן הוא רק 10,000, אם כי אנו מחזקים מספר גדול בדי הרבה אין, בעצב, בעיה של חוסר בנים ותקציב.

יתום עגול

וסד ילדים אחד, שי האוכל בו ערב יותר יד חיצו של משרד העצה, הוא

זה השייר ל אנשים בתיאור שם ויתומות" בתראבים לאנדה זו שני מסדות: ל ילדים בדי אליהו וילדות כי רביתן. למראית עין לא סר גים מוסדה אלה בתיאור רביתם, אלא שים בהם חורר מנורים (המסדות ילדים בדי דר), גם מוסדות אלה דר יים באבים אם כי, פתוחים ומהדמים בדיבה מאסר, "רסקת": הילדים לופים בדי בתאסר מכוסים, חוררים ל אחי הליסידים למסד המעקף גינה העצרת משחק, קתדרים והכסודות נקיים להפליא, האור יב, יים אביבית אבי הית וספתיסידר בשם הנני בדאגד — על אעזה בשם ביה

אפשר לספק, כאן יש כי סיקפל לילד, שחם ילד את סרולית, וחזק על ראשו — כפי העכטה מדימה צעירה אחת בדי עש.

במסדה עובדות נשים אמר היות, ובכיות אוכל יתדי ל- כבת: קצרות, דגים בביל- אים ואפילו סלפונים חסר גים מתערה בית מנהל הכור סר, אביהם ויגורם, ככל סרס קטנה ווען עזרת, מארן כי לאכול קצרה וסלפון, אני אכול סלפון צב הפנהל ליד הכירם, ובנתיים כתי טגן במצבות, כן, גם פה בבניק המורני, יש באות כר צות והסדות צעירותים, ככל אשר תביט, נראה —

אין חפץ במוסד זה יתדי ל- קרדים כאר עינים: הדר על שם והיות מקדולת קאנאדע, שלש מוסדה על שם נר בן פלוגי מעבר לים, יסולחן יוסר קדרי כד וסר, אגף נגורים, מסדות, כסאות — הכל צר שם פתוח, כאן אינר גר בחור 36, אלא בתי דר רביטריץ או סכולכר, במסדות אביבובי, באגף ברסובי, אתה רחוק פניר בדי ביור רחצה גינצביוצ.

כר גם במוסד לכנות כי רבתי, כי סירות שלטים נראים בבית-קברות דרימדי, זאת לצד סיסמאית כתובות בדי: "ואהבת לרעך כמוך", אי: "איה הכס! הרואה את

הנולד", ועוד כיוצא בכך צי צות מצביות לחיים, בשני הי מוסדות חסנים 220 ילדים בבילים 6—15, והמוסד עצמו קיים 37 שנים ויסר אוהו א. ל. בלושטיין, אביה של

המסודרת רתל, בפריספקס של האגודה ודי אמור, מרבית הילדים אינם יתומים כלל, נאמרי: "החניי כים סקבלים במוסד, מובד הונה, הלכטה, הנערת, גם חיצו דתי הגון, ובסדר הוק ליכודים אנו מסרים את הי מוסרים להמסד לימודים בדי יסביות, בבתי-ספר דתיים, כי אלה שרונים בכך — בקיטור צום דתיים, המוסד בתנהל על ידי חבר עסקנים סתנרבים יעוצים את מלאתם במסדי רוח ובאמונה שלא על מנת לקבל פרס, תוצאות האחזקה של המוסד צויות לסכום של שמונה מאות אלף ל"י בשי גה, — עסקני המדי סר עוזים לילות כימים למלא את התפקיד הנעלה והקדוש אשר ההשגחה הסילה עליהם, להציל את הילדים האוטוליים מצפוני הרחוב ולהפכם אנשי דים בודלים של מדינתנו — — חובה קדושה בויס לת על כל אדם מייסדאל ל- מייסד עזרה גריבה להנחלת המוסד, לאפשר לה לילא ההעודה הקדושה אשר ההדי נחה הסילה עזרה ובזכות הי מעוזה יעזיר אבי היהודים יפע ברכותיו על כל הנדבים והחובלים בעבודת הקדושה, כן הסהם יד לאבי היהודים עבודה רבה בהעזרת יפע ברבות, כי מספר התורבים יב רעצום, אם כי לא תמיד כדור לה צבדת הבורא בטקניה של התורבים דוקא, אחוזה ילד החידים במוסד סניעה 400 ל"י וילבב היסוב המבנים, ומשרד הסעד מתחנף בדרך כלל בהציות הסכים הזה, כמה ההורים מסלבים מי כסם ויתורבים בכך במוסד, בשיחה סוכר האגודה, כי בנצב, לא הצלחנו ל- גלות על סח כעצם כתבסס המוסד המוסף של המוסד דות, לא על עבודה יסר נור" נכרצת ובולתי פוסקת: "סילבנו עובדן הגון מאר צות הבדית, שאפשר לנו לבר נית את המוסד בדיאריה, האים מארצית-הברית הוריש את הכסף לילדים יהודים יהודים, ועורך דין מיסכר הצליח להעביר חלק מסכים זה ליהדותנו, בכונה יש לנו ילדים, התורבים מדי פעם סכומים בסדר גדול של 10,000 דולאר, מדי פעם אנה עורבים יום סרס, וים לנו עסקניות מסכסכות תרומות כאגשים נרבים בארץ, סור הר צייר אמה, וסכרות, קרם 25,000 לסידור ציבה, יש לנו יסר צבירות וגבר, שורלבים במוסד למוסד, מבית עסק ל- כיה עסק וסכסכים תרומות, יש אנשים יעוצים להנציה את יקיריהם בעזרת תרומה: אנה מיינים סרבים למוסד ולחדרים, בהתאם לתרומה, היה פעם אעלנו ילד, יתום צבילת.

— יתום עגול הוא ילד שבי בית נוסד, הוא גבר כסודר, יד אמה יהוא רבין נביה בפא — סרן, יש לנו כים מילדים יסוכרים את המוסד, איסלאל הוי כאן — הוי בהלגלים סרובות, הי סכס הריטני ווי ילדים היסדים הקיץ לא עכינו יספיון כסוי סר, כי ההרס הוא עצום, בהחלה הילדים עכברים וי סכסכרים, סוכרים דברים וי הוריהם על הקירות, אבל אחי יד סילוסה הריים הם נני עים, בדרך כלל,

סימבול 10

לעולם מתשיכה לטווס בוד 20 ודיא מתשיכה לטווס

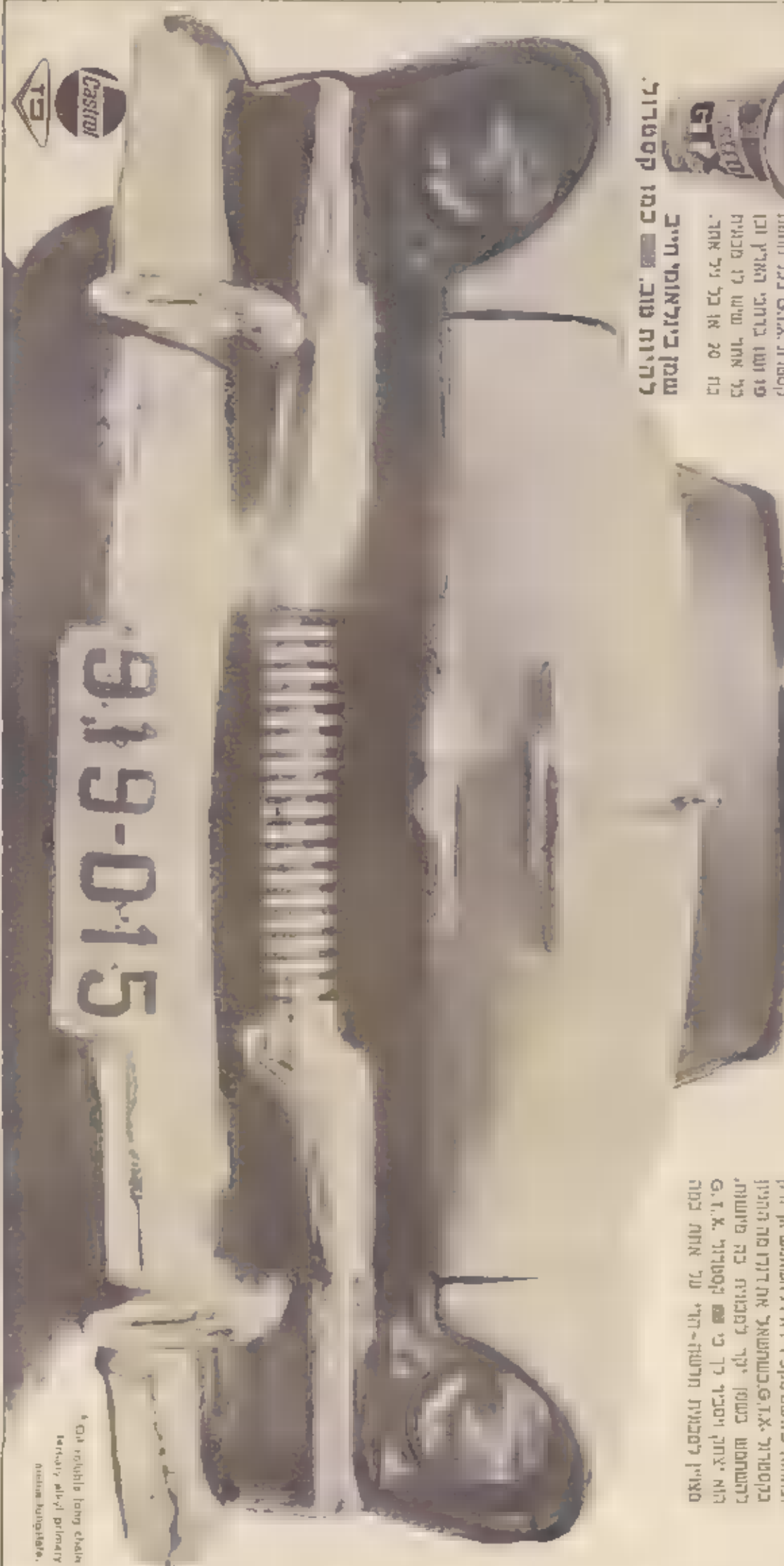
א.י. הוא קר יתר יקר אולם המותו המותו סמיתות את צרכים השמן - חסכוני שבהמה משתלים וכן הוא כי קטפול א.י. הוא קצת יותר יקר, אולם ודגה לו הוד מקיץ את כלי, חסכוני וסוד רבות, דוד עס סכנות 20-ה ידע כי הי יקר להשני קטפול א.י. ככל חסות פו ושו ברחבי הארץ וכו כל אחד שיש לו מכונה בוד 20 או כל על אחד.

שמן בינולמי ייב להיות טוב. כמו קטפול.

לקטפול - המוספן האולי, מרכיב שאינו נמצא באף שמן אחר. א.י. כל נקצות את העובדות האסתטיות קטפול א.י. הוא השמן הבינולמי המבוקש ביותר, וכן הוא כי קטפול

ובמה הוא תכיר, כמוען שן שמאורר רתן נולד, הוא שמש חמה, והמכוח לכד הו א סכסכות מיתדות אשר לכל אחת מהן חפיד מיוחד שפונה על המוען, חוספת מיתדות גבול ערית

ו רתם איה סכס דאשן דוד פוש כה במודש לסכית מכויות, כשורא בולטת בחזותה המשוואי הוא קיה אוהו כי נמקום, ערר בה שיעץ הכרתי גילחת פו הקולגות מלא אוהו בלדק, יוצק בקרבה או אה הריים - קטפול א.י. הוא וסעה, ועוד אר טעה, חובל לפוש שורם ככל רחמי הארץ וכוות פו, שם מקפיד דודו להשתמש אר דוק בקטפול א.י. כשמשאל או דודו מה היתון להשתמש בשמן יקר למכונה כה מיושנה, הוא יצחק ויסכר כר כי קטפול א.י. סאיון לסכסכות חשנה-הי על אחת כמה

Castrol
Lubricating Oils
Castrol
Lubricating Oils

ש א ר ם

(המשך מעמוד 23)

שב צופה גירול. (100 מיטות לתיירים יש בזהב, ובזהב יקם המלון. בסכום מוכנים מראש שהזמינה הסוכנות. בנכירות מציעים לתיירים 150 מיטות. מועדון צליחה וסירת-זכוכית בצריפים משופצים של מתנה „סולל בונה“. בשנה הבאה יהיו יש 300 מיטות. אך ספק אם יוכל קומץ המתישבים המקומיים במעורסל לתופס אוכלוסין. לשדת את האורחים בעצמו. כבר עכשיו מועסקים בנכירות 25—30 בדרים ליום ב־ממוצע יותר מתאוכלוסיה היהודית חבוגרה במקום. לא י־מישחו מבגיהעשרים, הגסהובבים בבגדיים כשמיש, שזוסם וחייבנים, כאילו הם אורחים בנכירות ולא בגירבית, נראה בודאג בנירות.

חישובים

א נותר לחשב אלא את המחיר. התקציב ש-

יבסס מינהל מרחב שלמה השנת 1973 יהיה 35 מיליון לירות. ואת כלי להביא בחשבון את מסעל בנייתה של אפירה. שצל ששקלו בכסף כבר עמדנו עד סוף אוקטובר 1972 השקעו כ־5 מיליון לירות באיכלוס האזור כולו. מכאן ואילך מתפעלות האלטרוטיבות חתיכוניות. כראי. לכן. להסתמך בסיכונים. איכלוס מרחב שלמה ב־14,000 יהודים. יעלה לפי החכניה 410.8 מיליון לירות. איכלוס האזור ב־18,000 יהודים יעלה 627 מיליון לירות. (17500 יהודים בדרום-סיני יעלה לפי חישוב זה. 657 מיליון לירות.

חאם יתן ספיר את חכסף? אם הוא יתעסק על מימון דבריו, שלפיהם אין לבנות עיר ביטחונים עד שיבואו מיליון צולים נוספים יש לשער שלא יתן אלא טיפין טיפין. המבחן הגדול של המופקדים על מימוש חכניות הוף טגי ושארב א־שייך. יהיה איסוא בהצלחתם לבנות יישובים חיים במסגרת קור חכניה האב. על־אף הדלות היחסית באמצעים. אילו היה כסף, אפשר היה גם לשמר ביתר יעילות את אוצרות־הטבע ונכטי החירות ההולכים וכלים בידי המטיללים. השקעה של 3 מיליון לירות למשל בחוד 200 מיליון. להורק הפיכות על קים חוקי שסירת הנוף. חיתה ששתלמת מכל בחינה. אפילו מבחינה כלכלית. השקעת 3 בתוך 50 מיליון לנרשא 100 היא משימה מאובכת יותר.

מעבר לחישובי המחיר הכלכלי והתועלת — או חכחיד — המדינית, חמישיך שארב. לפחות עוד כמה שנים, להיות מתווס של האנשים הצעירים החזונים, שיש בהם יותר משמץ תיאבון לבדידות ולהרפתקה. אנשים הלובשים מכנסים קצרים (ולא מסיבות איראולוגיות) ובחזיקים בגדיים בהיקם ליתר בסחון. עיר של גברים, שנשים באות 100 וחלבות, מי שאין לו כמה שנים טובות לבזבז אותן על יישוב דחב, גואיכח או א־סיה. שישבור מכונית ויקפוצ הגה לפחות לסוף־שבוע. הדוחק עדיין נדיר כאן מאוד.

במך־הכל, לידע, אין תגיון במזרח־התיכון. מי יודע, אולי בעוד 30 שנה. ואפילו פחות, עתיד מישחו למצוא, בין מדרסי הברך אפירה הכסופסרים, כתובת מצוירת בידי ילד מאחת השכונות הסקומיות.

משוב: זבאילת כבר היית זי

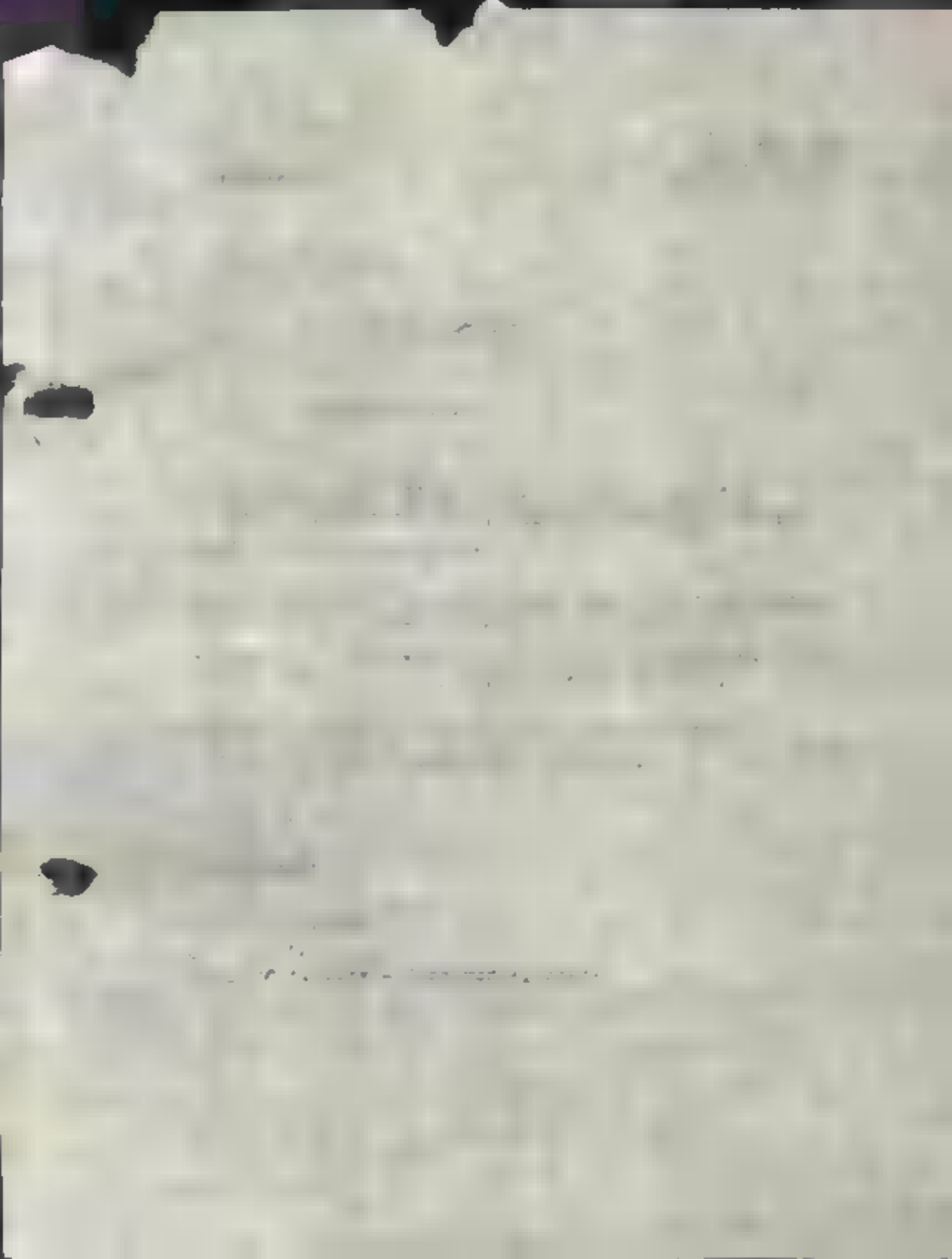

שרותי ההסברה
כמשרד ראש הממשלה

לשכת המנהל

פ' תשל"ב
17 ביולי 1972

מר י. איגוס

מ. י.

המחלקה להתיישבות

ההתיישבות [REDACTED] סיני

לפניכם חבל חגב מיום 23.6.72 בדיון.

המחלקה להתיישבות [REDACTED] חברים י. גלילי, [REDACTED] דיין [REDACTED]
המחלקה להתיישבות בדיון.

ח' יבה התיישבות לא חגלה כל ירידה להקמת היישוב במדבר
התיישבות סיני.

מסגרת סגורות.

אין להתיישבות שהתייבה [REDACTED] עם [REDACTED] מחקר העלאת
בעיה לגביה במסגרת בסמוך למקור [REDACTED] בכיר [REDACTED]

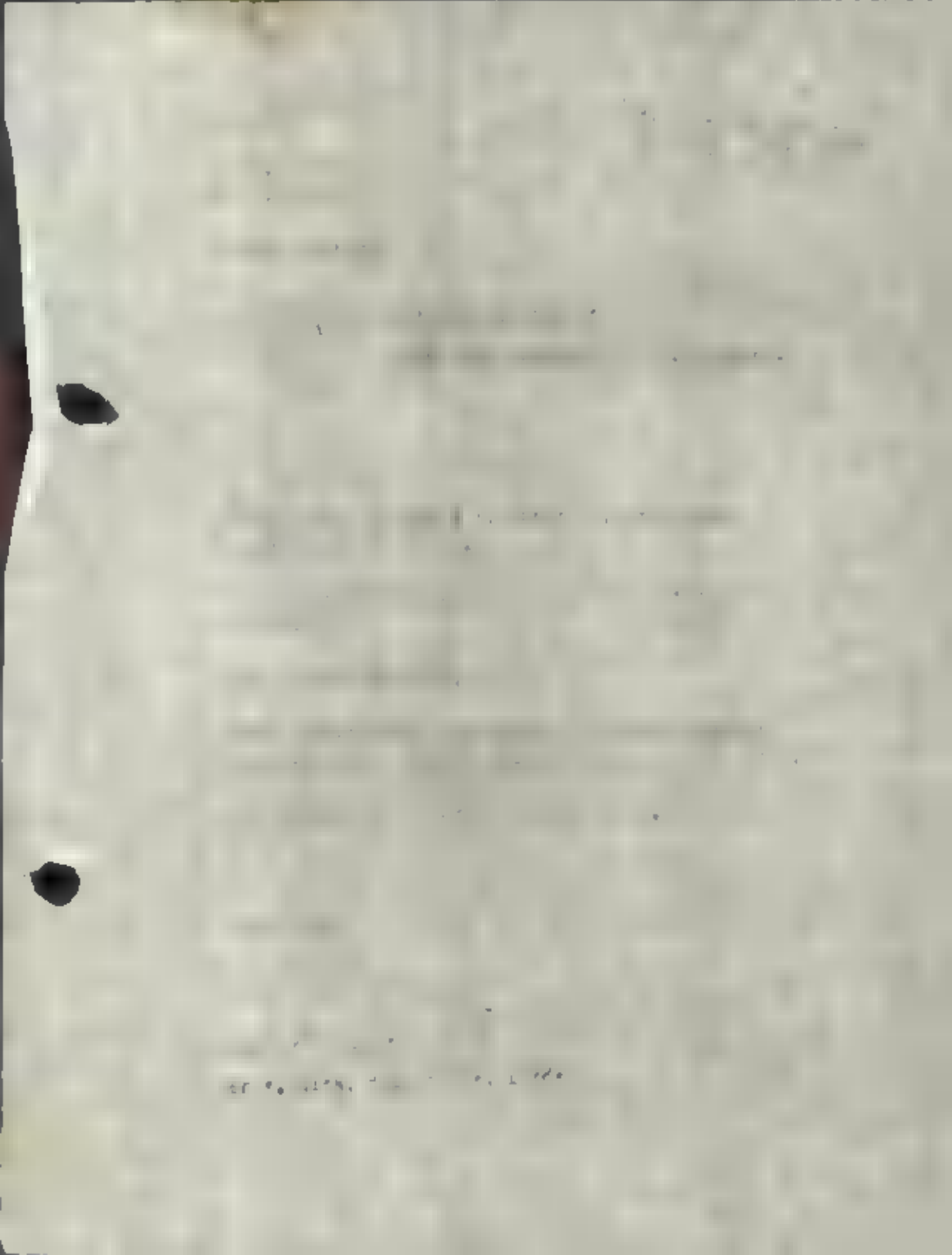
ואשר לכס [REDACTED] קמרה לבני [REDACTED] יו.

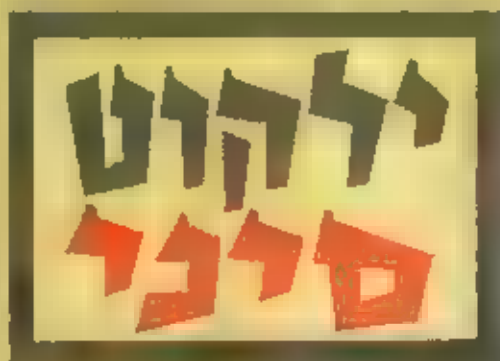
ב' כ' ח

החבל הירדני

דין ר. ויץ

מר י. עביד, [REDACTED] חסר י. גלילי

מסח תשל"ב

אשר

הוצאת ספרים של משרד החינוך והתרבות
מס' 1000

תחרות תצלומי סיני

ג'בל סרבל — תצלום של אליהו כהן, פרס שני

הפרס הראשון, כג אחד טהם יקבל סכום של 50 ל"י לתצלום.
 בנוסף לכך מוערכת "מועריב" מספר תצ' לוגים לארכיונה והם יזכו את בעליהם בתשלום חמקובל. הפרסים והתשלומים האחרים יועברו לזוכים באמצעות הדואר. באותה דרך יוחזרו לכל המשתתפים התצלומים העודפים.
 מוערכת "מועריב" מודה לקוראים על העזותם הערה ומקווה לראותם זוכים באחת התחרויות הבאות.

ועדת השופטים לא מצאה בין תצלומים שהוגשו לה תצלום מיוחד הראוי לפרס ראשון, אם כי רבים היו התצלומים הטובים והמעניינים.
 השני, בסך 250 ל"י, זכה תצלום של אליהו כהן מנקב' אשדות יעקב (ג'בל סרבל).
 הפרס השלישי, בסך 100 ל"י, תצלום של יוסף מן, מנקב' מסדה (בדרך לפסגת ג'בל נוטא).
 שני התצלומים טופיעים בעמוד זה.
 11 תצלומים וכו לציון לשבח והם מתפרסמים בגליון זה. בין בעלי תצלומים אלה חולק סכום

ג'בל נוטא — תצלום של יוסף מן, פרס שלישי

חצי-האי סיני

הצבא הבריטי פלש לארץ ישראל
האזור בין יפו לירושלים
במלחמת העצמאות
האזור בין יפו לירושלים
האזור בין יפו לירושלים
האזור בין יפו לירושלים
האזור בין יפו לירושלים
האזור בין יפו לירושלים
האזור בין יפו לירושלים

A cartoon illustration of a man in a hat and robe pointing at a large shield with a 'G' on it, while another man in a robe and sandals looks on. The scene is set in a landscape with mountains and trees.

A sepia-toned photograph of a large, multi-story stone building, possibly a castle or fortress, situated on a steep, rocky hillside. The building has several windows and a prominent central tower. In the foreground, there is a low stone wall or fence, and a few figures are visible near the base of the hill. The background shows more rugged terrain and distant hills.

מלחמות בסיוני

הכינויים הגיעו אי שם אחרי מעור של חרשים נאלץ נפוליון לחזור מאיכוס יובס בדרך שבה ירה מכצרים דרך מדבר סיני.

מסע המלחמות הבריטי

במלחמת העולם הראשונה התחיל במדבר סיני הרבות אשר שינו את מפת המזרח התורכים ובני בריתם הנלכנים הסיעו צבאם דרך

נורא קשה לעבור כאן בשיריון...

מדבר סיני לכיוון תעלת סואץ כדי להשתלט על עורכתיהם של חר אימפריה הבריטית. בקושי רב עלה בידו הבריטים לעצור ולהדוף את

אף על פי שהיו חיילים וטובנים יתיר ובכתוב בשנים יצו חרשים להתגבר על המכשולים הכובדים כיוון על המצודות. שדאי היו בגורית נקודות המצודות במקו

כמדבר סיני מסע מדרך היס הקדומה בה הרומאים באקופת שלטונם במזרח. טיטוס פלביוס עבר בסני עם צבא ממצרים אל ארץ ישראל כשנת 70 לי ספירת. לרוב הרבה היהודים נסכינה את האימפריה הרומאית. נקמה העבדות לספירת עם פליית המוסלמים לארץ ישראל. ההר כחנה מוסלמי בראשית עומר אכן אל עאז בדרך היס אל מצרים בסני נלחמו העלבים במוסלמים כמצרים. בשנת 1071 מוסלמים הכי חכה הללו בת המלך העלבי כל-דואין (השעריים ישיבו 1167 ליברדאול ועל שבו אנטיברדאול). בשנת 1517 עבר מארץ ישראל דרך מדבר סיני הסולטאן סלים השני בראש צבאות התורכים העותמאנים לבכיה את מצרים. בשנת 1798 עלה נפוליון בראש צבאו דרך היס התיכון על מצרים וכבש אותה ביד התורכים הברוסים והתורכים ניקו צבא רב לסכל את תוכנית נפוליון להשתלט על המזרח. הצרפתים הר יו בשטח כיבושיהם בראשית 1801 הם יצאו ממצרים עברו במדבר סיני צבונה השתלטו על כמה מצודות קטנות בדרך והגיעו לאל-עריש בידת סיני המבוצרת. לאחר הציר יפריצה בחזית העיר נכנע המפקד התורכי. הצרפתים התקדמו לתוך הארץ. כשהם כובשים את רפת. עזה רמלה ויפו. בסופו של מסע

קדשי בשנת 1907 ובמלחמת שנת הימים ביוני 1967. בבת אחת נדלכו וכדונות-קדומים ונתלכדו עם כראה עיניים. אחרים ושמים קדומים. שי היו בבחינה אנדור, חסכו סהע לי עיברה הייתה.

בצאת ישראל ממצרים

הציהאי סיני המהירה גשר בין יבשות וארצות ומיטגש בין תרבויות העמים ישיש שחר הי היסטוריות לתנועה אדם כינוי שלום יבויי נלחמה. לאורך הדרכים הי הדוכות יעברו בסני חרובי יליי טים ביצורים וצפודות יסלר מסעות-כיבוש. פלישת יקלחכות רבות התחוללו כחלקים שינים ילי מצי חאי במרוצת הדורות. במאה ה-15 לפני הספירה עבר בסני מלך מצרים כדרכו אל ארץ ישראל. עטור נצחון ותהילה חור אל מצרים. באותה דרך עבר גם סתי הראשון. מגדולי המלכים במצרים, שערך מסע בלחמה יפריש דרך סיני אל ארץ ישראל ואל הר-ארצות השכנות. בין יציריהקיר ינכצאו בחורבות המקדש הצעיר הקדום בקרנך לצורים גם שמות המצרים. שכתב במדבר סיני. בצאתם ממצרים עברו בני ישראל במדבר סיני וניהלו בו מלחמות כוח עם שבטי הנודדים המדיניים העבליים ועור. זכורה המלחמה הי כדה והגורלות כרפידים (שמים יי) ודברי אליהם אל כשה ויהרשע למחות את זכר עמלים מתחת הי ימיים. כי, מלחמה להי בצמלק בדרך היס. גראה כי בני ישראל

הציהאי סיני חרות בחורצת הי אומה צהא מצרים ונדודי בני ישראל במדבר. גם אם בכל אותן אלפי השנים יעברו מא לא היה מנע בלתי-אמצעי עם הכל סיני הריהו ידים בהיסטוריה של עם ישראל יעמוד כנס מורם מעל לי מרחקים ולזמנים. בשלהי 1948. כי שלתי 1949 וביוני 1949 התחוללו מנישות ראשונות של יהודים 1949 ויסי סיני. יתני עד אז קספר ההי

...סותם סיראוי...

תום. בדרך בה נעו בני ישראל ממערב מזרח, לכיוון ארץ כנען. בקו כחות-צה"ל ממזרח מערבה כי מלחמת העצמאות. 1948. במיצע

התקשורת התורכים והגרמנים של תעלת סואץ, שנערכו בראשית 1915, לאחר שקיבלו תגבורות וארגוני מידע אחד את השני, חצו הבריטים את התעלה בראשית 1916 והדרו אל סיני. תוך קרבות קשים ומאבק מר במערכי הדרכים ובתנאי המדבר התקדמו הבריטים וכבשו בספר מ- קומנות עד יבסוף 1916 הבטיחו את שליטתם על כל סיני, הם סללו מסילת ברזל לאורך "דרך הים" וב- מסביל הניחו צינור, שבו הורישו מים אל צבאם המתקדם בסיני.

החדירה במיצע-חורב

ב-1948 בבאר 1948, למחרת ההכרזת על חוקי המדינה הישראלית, החלה שליטת צבאות ערב, שהתמוזנו לי- השמיר את המדינה הצעירה ברא- יתה. הצבא המצרי, שנותרו בסיני וכדישה לפני שהצבא את המבול, הת- קדם בשתי זרועות: בסיני לאורך חוף הים ורצועת עזה; ובדרך עוגה-אליהפיר אל באר-שב, תצי רון וירושלים. לאחר קרבות-דמים בגלם הצבא המצרי, וכוחות צה"ל שהתארגנו וציידו בחודש, פתחו ב- מתקפה עזה שהשמידה את המצרים ב- תחילת הדרכים והגב, הגב, סוף לרצועת עזה, טוהר מחסולים המצרי ובמיצע, תורב" (יבסוף 1948) הוצו כוחות צה"ל גם לתוך סיני כציר נישנה — אבו-שנילה אל- עריה, אולם בגלל התערבות בריי טוהר וארה"ב נאלץ צה"ל לסגת ולהוציא את כעבר לגבול הבינלאומי הישר.

צניחה באזור המיתלה

מצרים — כמו גם המדינות הערב- ביות האחרות — לא השליכו עם מפתחת תעלת להבן עצבת להתק- טת חדשה על ישראל. הצבא המצרי היום כמסיים צבאיים חדשים בסיני וארגון יחידות קטניות (מדיאק"י) שפעלו בגב ישראל כרצועת עזה. בעקבות עסקת-הנשק הגדולה עם הנוש הסובייטים הרושבה מצרים כי כבר נתעצמה די צרכה למלחמת ההשבעה בגב ישראל. תוך כדי התעצמותם הצבאית הלאומי המצ- רים את תעלת סואץ, חסכו לישר- א"י את דרך הים אל גמל אילת ואימו בגלוי בהשגות המדינה גו- כח ששם זו הקדישה ישראל והלכה באוכי.

ב-29 באוקטובר 1956 נחתו כוחות צבאיים ישראלים באזור המיתלה בסיני כמרחק של כ-65 ק"מ מתע- לת סואץ. מיצע ההצגה נועד לי- בהת את מרחב-סיני לשניים, ולכ- כוח את אפשרות התנועה של הצבא המצרי בסיני ואף לחסום אחד ממסלולי התנועה. שהתקדמו המצרי היה צבוי לתתם בהם תגבורות לי- יחידות המותאמות. בתוך כעבר הי- כיתלה ההפכה לרבי-דמים אכזרי בין המצרים שהי מחוסרים בו היי טב ושלטו עליו כטח"א"י גדול לבין הצבאים שניסו לחצות את ה- סעבר המוגן. בסופו של הקרב הוב- סו המצרים, לאחר ש-38 צנחנים נספו ו-120 נפצעו.

במסגרת כפר היה בדרכו מן הגב אל תוך סיני טוהר של צה"ל, אשר ערך מסע כיבושים כדי להתחבר עם היחידה המוצנחת. כוח אחר תקף את מצב-האויב באזור רפיה ול-

יבסוף 1948 — כוחות מיצע-חורב (ע"י) הודיים לפני צבא מצרי-עוינת

אוקטובר 1956 — חייל מצרי נפל לאחר קרב באזור עסיסה

יבסוף 1956 — חייל פוש מצרים מצויס כמחנה התסור המצרי באיזור

מראה "שינרת" בעת פליחת עשית חיילים, באחד מאירי הכרובית.

פשיטתו חתה ליהודי דרדן שש
 חולות בלתי נאמנות לחצו אל קבר
 דף מוצני האויב בסביבות כיר-
 ון ולמנוע מהעדרים את היעבור
 מהעברתם במעברה נגד כוחות של
 ישרון בוחתיו של האויב אשר
 הגיעו לברד לחסן יאמר שהענין
 יתחזק חסבות כצריה חסבות אל
 ביר ששם ואל מעברה היותה כדי
 יתחזק ורד-הכנסה של הכוחות הי
 בצרים המוכנים הנמצאים בעריבת
 מביטת מביטת ימים הגיעו לוחמי
 גדול אתה אל תעלה סומא יאמר שש
 מפר סומא

המפלה המצרית
— מלאה

[illegible]

במסגרת יחסיים בסיסי תחילת
כיבוש שארס-אליה' במסגרת
הולכת של צומות וכוחות אנוני ל-

זה"ר יחזיקו לנו מעשים יחסי
 שני — נשמו ונלדנו — ויחזיקו
 את המעלות המעוררים המעוררים על
 המעשים הללו הקנה במיוחדו של
 המלך יחזקאל כל המעלה את ה'
 יעקב המעלה באיזה מלך וסנה י'
 מן אל-עליו. מן הקדש המעלה
 יחזקאל יחזקאל יחזקאל אל המעלה
 יחזקאל יחזקאל יחזקאל יחזקאל יחזקאל

[illegible]

בשלושה ימים
אל הסואץ

כבוד ולתקן בזהות גדול כבוד
עירי התעקשות באסון-סניג יב
מחמת של כבוד-על הליכי בי
פירוק של האיום אחרים יב

במחוז נתבוכה ורדפה ממשלה
החור כחוליה אד ימי יפיה ה
שם יונתה חרפות אם הילצל
הפריטי גרמי כוחה הנחיה
הנרטיס-הנחיה הנחיה הנחיה
אם על מרם סלד ועל סרם סלד
אם הנחיה הנחיה הנחיה
אם הנחיה הנחיה הנחיה

המצור נפתח

השקפה המהירה
ידידי לא הביא לידיעה הקדומה
שם הרעיון אמנם הוציא השקפה
המדינית על ידידי נצח נצח
העובדה הזאת הייתה נצח נצח
יתר את השלום והשקפה לא נא
היה העובדה כי יאמר הנבואות בין
נצח נצח והשקפה הנצח נצח
העובדה של האדם

[illegible]

שוב אל תוך
סיני

בפצ'ית-הפצ'ה ספסרה נבנה
היה ביום 1987 חזר להחיות
הקדמתי את בית המדרש של
הימים בעודו על הרקע וכן הוציא
מכלל פעולה את שירותי-התעסוקה של
הצעירים. כתוצאה מכך, הפעול
כוחה מרדן עתהם מכל ימים
התפוצו 88 הפעול המצוי במדי-
נה עזה וסמך הוציא דחפים אצלו.
השתתף על דאגת א-יחסי ופגמו
הם מצוי הרמז חזקת-השל

ענין: יצירת נמצא הייבית ב' י'.

אחר פיצוים התקדם לכיוון ארץ ישראל כוח ישראלי שיצא למטרה לעבר קטיפה בכדי שם יחסי אכזר שגילה זמנה כסם יכיוון בירגמני סה יתעלה סואל. בו בוקר התקדם יחסי יכבד שם אלי יציר בכבד החק. כענב היא חתר לכיוון תעלה סואל.

אל התעלה
והמפרץ

הכוח שצצה את בעבר-ההיכרות
תתרום לעבר מסדרן סיארי כביש את
ראש-סודארי וסנה דרומה לאורך ה'
מסלול בואכה איזור 'הארמיה-הייחוד'
בו מובן התקדמה חסימה 9, 'שעצמה
כשזור איתם לאורך מסלול איחית
דרומה. לאחר מכן מסלול בדרום-רא'
דרר כביש מרחוק הטיבה את
'הארמיה-הייחוד' והתחברו עם מסלול
הצנחנים שבה מכיוון ראש-סודארי.

האנגלים
והצרפתים
נכשלים

מקץ 60 שנות נכונות המוסע
זני ורצועת עזה היו בידו נחיל
הצבא המצרי הובס, אולם התערבות
כוח המועצות ואומיה על ישראל
וכן דרישת התקופה של כשישה
חודשים הברית להשיב את המצב
לקדמותו, אילצו את ישראל לסגת
אל גבולותיה הקודמים.

הבריטים והצרפתים ייבצעו יריבות
תעלה סואץ וימציגו מחדש את
היחידים מצרים עבר ארצות
העולם את התעלה ויבנה את
נהר המצרים ככל יבנותיהן והכוח
היהו. כוח ארצות בריטניה
מסורת עברית במצרים ובכלל
שדות התעלה והעיר
לה את עיקר כוחו של
המצר. אולם התעלות
בריתות צרפתים
וישכחו כבר נהרלו בתעלות
מצרים. בנותם
בדורות עתידים

בסיסני חורב (תש"ז), דצמבר 1948, מנקיט כוחות ע"ח"ל למבואות אליעזר.

גוף טרופי בסיני, נוסוס, "נורד" באכורדוס. תצלום מאוסף מוזיאון תל אביב.

מקרה זה ומקרים אחרים יבואו לידי ביטוי מן הניב צה"ל במהלכות כוחות: הלסקו החיים האחרים בעריהתעלה העצרת: יחידות-סיני שגנו כיצדים השונים בחוף מצרים — בתחנות-כוח בנדרים, כי קווי-מתח גבוה: טובעו ספינות מצרי-יות, הופצו ביטוסים ועוד. מלחמה התחילה בכאמצעות קיוו המצרים למנוע את כוח חי-המספר של צה"ל בחזית התעלה ו-לא לאלץ אותו לסגת, החלה בסתיו 1949 היא נסתיימה באוגוסט (1949). חשקט בחזית התעלה (להוציא תקי-ריות בודדות כמו הפיל מטוס חי-סטריקורוזר) נמשך עד עצם ה-יום הזה.

מיד לאחר שם מלחמת ששת הימים ממצרים יעדרה לצבא הרוסי, תוך זמן קצר מילאן הרוסים בנושט ובצידות את המצרים היים הריקים, לצבא המצרי נתווססו סלייביות הדיישים ומתוהכמים יותר. אלפי מדריכים ויוצאים סובייטים הוחדרו לצבא המצרי עד לדרגים זנוזקים. לאחר ששטח קצרה סחחו המצרים כמה יחידות מלחמת-החזית-שה, אשר עיברה התחולל בחזית התעלה הסגורות מסיביות, הרעשות אוויריות התקפות של יחידות-סיני, מיקוסים וסילונים אחרים התרבו ו-הלכו באוויר וכך האו טובעת כי-טורים רוסים המשתתפת הישראלית אילח" 41 מאנטיה ניספו, על

קים מצרים. נאם נלקחו סלל שח-יום, כן נחפס יחל מלחמה מכל הסוגים בכמויות. יותר מ-12 ארץ חילים מצריים נהרגו, רב-כוח מצרים השאירו את נשקם ו-נחלטו לכיוון תעלת סואץ. רבים העו במדבר הנורא ובהים המסיה המצריה תחת מלאת.

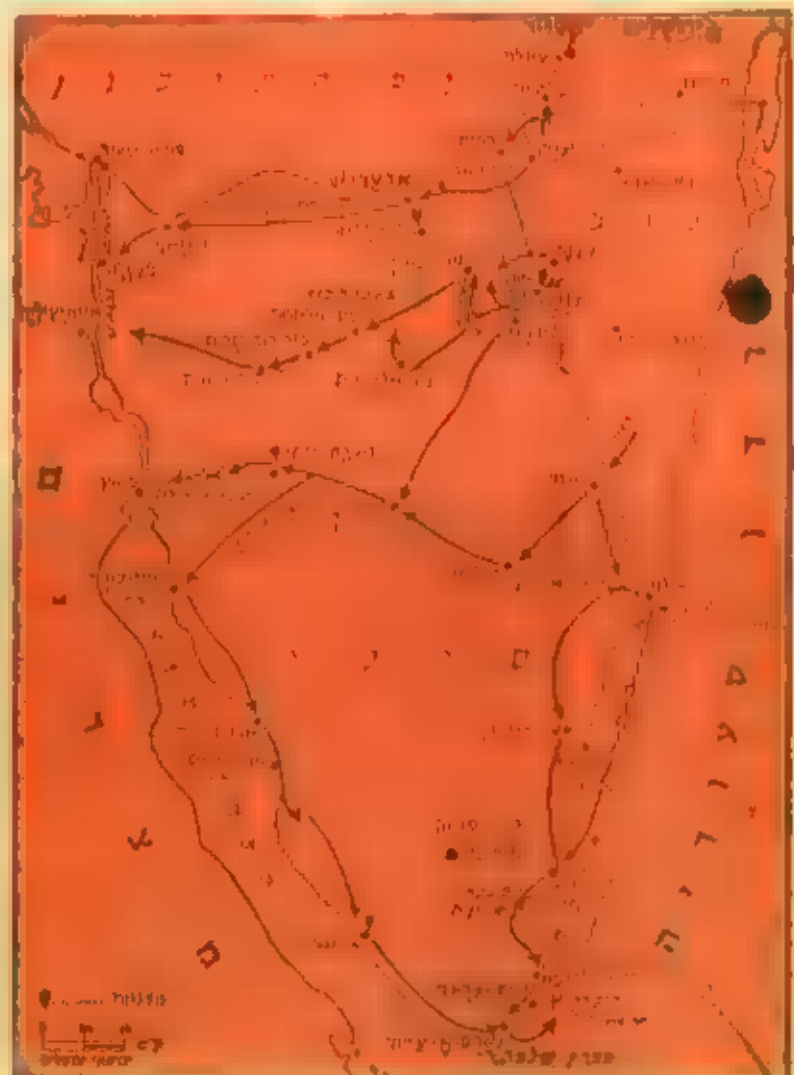
הרוסים באים

מלחמת ששת הימים התחילה לישראל את הייטי, מיכצע קריש-ינלחמו כמה כשל לחץ המעצמות מיתקה היו לסדנת ישראל עומת איסטרטיגי וגבולות בני-הגנת.

ים. איים המצרים נמלטו כן המקום שח-יחגי המהקפה האווירי-רית, הכוח המצרי הישראלי, שהגיע למסרץ שח-אוחו נטרש. לאחר מכן נחתו העננים והשתלטו על ביצתי תיראן. חלה כהעננים הוססו ודוני חקו בא-טור, כשם התקדמו צפונה יורף חוף בפרץ סואץ והשתלטו על אכז-ימניה והחזקרו עם כוח-צחיל ששט מראסיסודר, וכך נמצא כל הציהאי סיני בידו ישראל. סוחות הוביטה של המצרים כרצו עת צור ובסני נאמדו במאה ארץ לוותים, ילחשותם ארץ טאנקים ו-ששט מטוסים וקני ארטילרית, כקרי-כוח השיריון, מן הגדולים בסורות המלחמות בעולם נהרסו וצא טאני

מהלכי התקדמות כוחות צה"ל בסיני בעת מלחמת ששת הימים.

מהלכי מיקוד קדש, שש טיבעיסיני, שערן מוקדמו 1956.

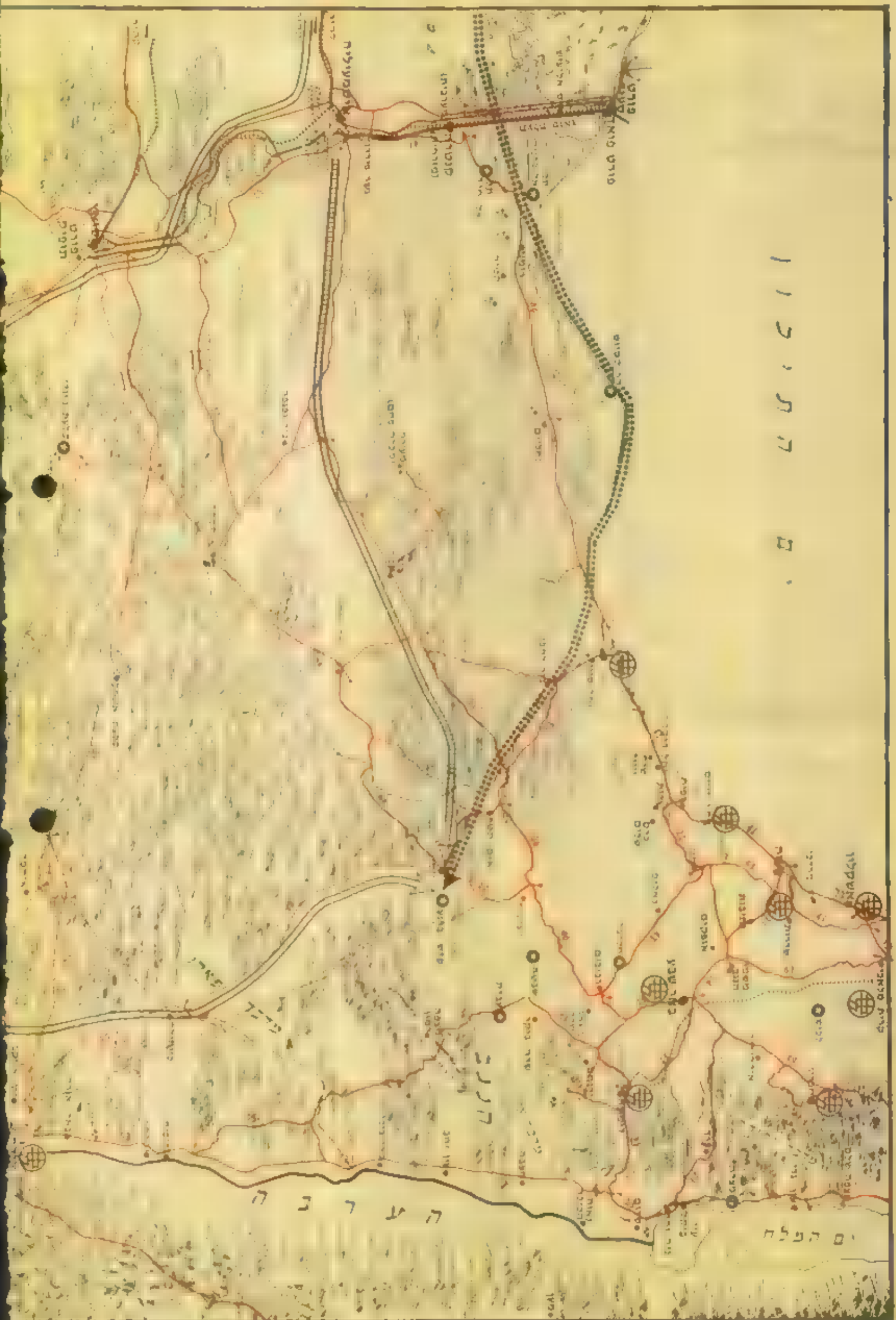

11 ילקוט שמעוני

11275

ואדי מוייבה

ואדי, כ"ו ק"מ מדרום לאילת. בסלעיו האדומים תרוחם כחובות וצוורים קדומים. כחבת אחת היא של חיל מחיל המצב הרכאי שהנה באזור: "עמוד נדד" כמו עמוד אסילוס טורבון מן הלגיון השלישי קדיונית, פלגת המאה אנטוניוס ולנטיס".

ואדי אלג'ה

נחל באזור גבלימסיה ובן בוסתנים מרהיבים הפי עובדים על ידי הבדואים. באדי מעין גדול ובאדיתים חסרות.

ואדי כיד

ואדי חורד מהתרים אל מפרץ אילת. לאורך האדי ויובליו עוברת דרך **מספר** אל מפרץ שלמה. באדי כיד עברה חטיבה 9 במסעה המפרץ מאילת אל שארם אישיית, במיבצע "קדש" (1956).

ואדי מוכתב — ראה: נחל הכתובות

ואדי מע'ארה

ואדי מדרום למרבית אל האדם. יורד לכיוון מפרץ סואץ. הכפרים הקדומים כרו בקירבתו נחשבת ואבני תורכית על פני הסלעים באדי חרותים צוורים וי כתובות בכתב התרומים.

ואדי פיראן

האורך בנחלים הירודים מאזור סנטה קתרין אל מפרץ סואץ. אורכו 130 ק"מ. בחלקו העליון קרוי ואדי אישיית, בו נאית המדבר הגדולה ביותר בסני. ראה: פיראן.

ואדי אישיית

נחל שראשיתו באזור סנטה קתרין. עובר בקרבת קבר תשיית נבי עאלה ומכאן שמו. המישור — ואדי פיראן (ראה שם).

ואסיט

ישוב בדואי ואתרתיירות. כ"5 ק"מ מדרום לאילת, בצד המבית אילת — שארם אישיית.

ח

חמאם סידנא מוסא

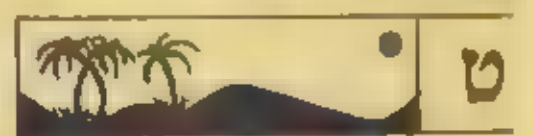
מעין חם מצפון לאיטור, בחוף מפרץ סואץ. מי המעין נאגרים בבדיקה שבחור בניין. בסמוך לי מעין מטעי תמרים וישוב בדואי נטרי.

חמאם פרעון

מעין חם בין ראס-סודאר ואבו-נומיה, לחוף מפרץ סואץ.

חרובה, אל

ישוב בדואי על חוף הים התיכון, בין רסיה ואלי ערית.

ט

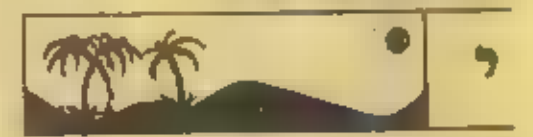
טבה, א

נאית מדבר ערית ובה דקל סודאני מדרום לאילת ובצד הכבים היוצא לכיוון ת'מירד. לפני מלחמת ששת הימים היה כאן הגבול בין ישראל למצרים. טור, א

עירת נטריה לחוף מפרץ סואץ. בכ"5 ה"97 שבין שארם-אישיית לאבו-דודים. שימשה תחנה חשובה לעוליהרגל המוסלמים, שהיו מסלילים ממנה אל חיגאן. כן שימשה צליינים נוצרים בדרכם לסנטה קתרין.

טרסת אל-קדרין

נאית מדבר, בה עוברת הדרך אל ואדי פיראן וסנטה קתרין. כ"3 ק"מ מטה-סיראן. טרסה בערבית הוא עץ איל, המצוי גם לרוב.

י

ים סוף

הים הגמדי בין הצ'יחאי ערב ואפריקה. מפורסם בנקרא סגור בני ישראל באלתם ממצרים. ידוע

לכור הקרב **מספר** במעבר המיתלה, בו נפלו 18 צנחנים. (החירות העליון **מספר** א סגור, דגית א)

כ

כונתילה

כצורת ותחנת-דרכים נטריה על הדרך הקדומה סיררה מניצנת לאילת. זכורה מחקשת מעלות החגמול של צה"ל וכן במיבצע "קדש".

כורום אישיית

ישוב בדואי בצד כביש רמת-אלי-ערית, ליד שיית וויד.

מ

מדבר סין

איזור מדברי בצפון סיני, בו חנו בני ישראל בצאצ חם מצרים. נקרא על ים הים **מספר** סין, הנזכר בי יחזקאל ל" סין כעוז מצרים. יש סברה, שסין זו היא שלוסין הקדומה. (ראה חל סרבה).

מדבר פארן

איזור מדברי בחלקו המזרחי של סיני. נזכר במקרא. ישמעאל בן **מספר** החגורר במדבר פארן. בני ים ראל נדדו בו. הבדואים קוראים למדבר **מספר** חח בני אישראל (מדבר התועים ים בני ישראל).

מדבר צין

איזור מדברי **מספר** הנקרא גם מדבר קדש. כ"5 ק"מ יסקד ברנע היתה כחחוס מדבר צין (במדבר ל"ג).

מיתלה

מעבר הררי מסורס, בו עובר כביש-הרחוב היוצא מגדת תעלת סואץ לכיוון אינחיל. בו עברה גם דרך החוג **מספר** לכיוון נחל ואילת. המעבר נתסרס במיבצע "קדש" (1956) כאשר יחידת צנחנים לחי

"יבוא של תוכים, קופים ושנחב! כור שאלן כסף לשיכון לזוגות צעירים!"

גם כיום הים האדום. מסתעף בצפינו לשת ירועות — האחת מפרץ אילת והשנייה מפרץ סואץ — הי מקיפות את העייתאי סיני. אורכו של ים סוף (כולל הסואץ) 2,180 ק"מ. רוחבו המידי, כ"100 ק"מ. ימת ברדוויל

ימת המופדת מן הים התיכון כלשון יבשתית צרה, ובסוליה הרדודים — ביצות-מליחה. הים קרויה על שם בלדווין מלך הצלבנים. ימת באיזור **מספר** במאת ה"ג בעת **מספר** צבאי גנר מצרים. הבדואים ייבשו את ימנו לברדוויל ולימה קראו סבתית ברי רחוק (מליחת-ברדוויל). יש חוקרים המבטרים כי בני ישראל עברו כאן בדרכם למצרים ובי ימה **מספר** הוא היא ים-סוף המקראי. קרויה גם **מספר** הסירבר **מספר** אורד הימה כ"5 ק"מ ורומבה הסירבי **מספר** הימ. לחוף הימה חוקר היישוב נחיליים.

יטבה — ראה: תיראן

כית, יוזנות, לטינית וערבית, שפות של יהודים וכן ציור של מנורה ולידה יוסף.

נחל-ים

ישוב נחל-ים, נוסד ב-1967, על חוף ימת ברדאויל. כיום קיים מאל-מרים בכיוון קנטרית הישוב, הננו בול המפגש החם ביותר של המים (כ-25 ק"מ), מתבסס בעיקר על דג.

נחל סיני

המחנות נחל-ים, נוסד ב-1967, במחנה תחנת המסינות החקלאית של אלי-ערים.

נחל פארן

נחל נחל, הממוקם בפי הערבים: ואדי גיראסי ראי יוזנו במחנה נחל-ים וסופו במחל הערבה. נחל-ים לאורו במחל ארץ ישראל ובערצו התפתחו דרכים קרובות יקדשו את מצרים עם איזור ים המלח ואח-זה עם ערבה.

נחל מצרים — ראה: ואדי אלי-ערים

נעבה

מפרץ ואדי-תיראן הידוע בשמו הערבי מרסה אר-עם, על חוף מפרץ אילת בין שארם איסייח וראס נצראני. השם על גרם המקום והרחצה ב-1970 הצילו, בסימון כאתר-חידות החל בתי חיות (1970).

מכת ברדאויל — ראה: ימת ברדאויל

סואץ — ראה: תעלת סואץ

סיכת באשה

סיכת המכת הוא אחד מיני השבילים העולים אל גבול מוסה וחר (משה), תחילתו ליד מצור מוסה קתרינה. הם הוא סיכת לכוון ורומ-מורח, ובתחבר אל הים האחרון של סיכת סידנא אש-אש (ראה שם), השביל נמצב והופס במקומות המטה המצרי החולני עכאם, יוסאיו ציון עליו להתגורר כהני סיני, (ראה במל קצר עכאם).

סיכת סידנא מוסא

מיוס השם, שביל אדונו משה, שם סיני השבילים העולים אל גבול מוסא (חר משה), תחילתו ליד הים האחרון של סיכת סידנא אש-אש (ראה שם), השביל נמצב והופס במקומות המטה המצרי החולני עכאם, יוסאיו ציון עליו להתגורר כהני סיני, (ראה במל קצר עכאם).

סכר רואפעה

סכר באסיס ואדי אלי-ערים, באיזור אבו עוגייה, הוקם בשפחת המדבר הכרימי של סיני גיראויס, אשר ביקש לאגור את מי השטפות ולצלל איתם לפיתוח חקלאי באיזור.

אניה ישראלית במפרץ-שלמה.

מרסה בריכה

מפרץ מפרץ באיזור המפרצים שבין שארם איסייח לראס נחל-ים.

נבי צאלח

הבר הדיק לידואס באיזור מוסה קתרינה, מפרץ יסודות-המפרץ, הם מפרץ הברואים ולי קברו של צאלח אשר דם לגבול מוסה.

נבק

באק-מבצר החוף מפרץ אילת, במסוף לראס נצראני, בחוף נבק חודדות של ימי מנגרוביה. נבק הוא שמו הערבי של המדף המצוי הם, מנגרוביה — ראה: ראס נחל-ים.

נואיבע אל-מזינה

באק-מבצר יסודות נחל-ים בחוף מפרץ אילת, כיום הם מדרום לראס, במנה ומבניהו מתגוררים בדואים בני דבס מזינה וסכאן הם המקום.

נואיבע איתראני

באק-מבצר יסודות נחל-ים בחוף מפרץ אילת, כיום הם מדרום לראס, במנה ומבניהו מתגוררים בדואים בני דבס מזינה וסכאן הם המקום. נחל-ים הוא שמו הערבי של המדף המצוי הם, מנגרוביה — ראה: ראס נחל-ים.

נחל, א

תחנת-הרכים וישוב בדואי נחל-ים, כיום הם מדרום לראס, במנה ומבניהו מתגוררים בדואים בני דבס מזינה וסכאן הם המקום.

נחל התנגים

נחל נחל, כיום הם מדרום לראס, במנה ומבניהו מתגוררים בדואים בני דבס מזינה וסכאן הם המקום. נחל-ים הוא שמו הערבי של המדף המצוי הם, מנגרוביה — ראה: ראס נחל-ים.

נחל הכתובות

נחל נחל, כיום הם מדרום לראס, במנה ומבניהו מתגוררים בדואים בני דבס מזינה וסכאן הם המקום. נחל-ים הוא שמו הערבי של המדף המצוי הם, מנגרוביה — ראה: ראס נחל-ים.

נחל נחל, כיום הם מדרום לראס, במנה ומבניהו מתגוררים בדואים בני דבס מזינה וסכאן הם המקום. נחל-ים הוא שמו הערבי של המדף המצוי הם, מנגרוביה — ראה: ראס נחל-ים.

„אני מקווה שהבאשה לא יגלה ששמי...“
הוא במקום נשר בקר-1.

מה היה על פריצתו, ובמלחמה ימית הימים (1967) כאשר יחידה ישראלית קטנה הסעה את את-הרכו של המדינה המצרי הגם על נסיון.

מעבר וטיה

מעבר בין קירות-סלע וריסים בן הדרך מנוה פראן אל מוסה קתרינה, כיום קיים מסוף לגבי-צאלח.

מעבר שרירה

מעבר הדיק החיצה את מרסה הים יסודות אנו הניקוח של ואדי רחב ובין אנו-הניקוח של ואדי כיה, שמו הערבי: שרירה, 26 ק"מ מדרום, לאחר כמסע קדמי (1956) מיקומו המצויים את המצבר והסמי אולם הכביש החדש מאילת לאוסירה עופה את מסע-הדרך העולה לראס המעבר, שם אנדרטה לזכר מנגרוביה ואיר חליצור ופרן נחל-ים לוח, שנהרגו במסוף בעלות רכבם על מיהם סערי וכן הצי לאחר מלחמה ימית הימים.

מפרץ אילת

מפרץ הנוצא מים סוף לכיוון צפון-מזרח, לאורך של כ-175 ק"מ, רחבו המדיני (מול נאח-הב) כ-14 ק"מ. המפרץ סוקף מרי חצי-האי-סיני במערב וחר ארם ומדין במזרח. על המעבר הער (בין ים סוף אל מפרץ אילת תוליסים מצרי תיראן, החוף ה-מצרי של המפרץ בידי ישראל וטרבית החוף ה-מזרחי (לחצי-האי קסס יסן במסוף באזור ערבה ה-יזרית, בידי ערב הסעודית).

מפרץ הסרטנים

לשונות-ים ערה התורחת לתוך הים, כיום קיים מדרום לאילת, על שם המדינה הערבי לפי-הדום של ארצות המסוף, נחל למפרץ זה הכינוי „פירוד“.

מפרץ סואץ

מפרץ הנוצא מים סוף לכיוון צפון-מערב, מפרץ בין חצי-האי סיני לבין מצרים ומתוח גבול כים בין ימית ממשקית ליבשת אסיה, אורך המפרץ כ-25 ק"מ ורחבו המדיני 14 ק"מ, כהצו המסוף, שחלה המדינה של תעלת סואץ, המסלכת אל הים התיכון.

מפרץ שלמה

הים הערבי למפרץ שארם איסייח, שבמרכזה פיר ויטו, מפרץ חוקי, בפנהו המדיני של חצי-האי סיני מול האי תיראן, הים נחל לזכר שלמה המלך, מאגותיו מאילת אליה עברו במסוף, המולט על איזור מפרץ שלמה, שולם על הכניסה אל מפרץ אילת וסכאן ערכו האסטרטגי הרב, המהום נכבס על ידי צה"ל ב-1956 על ידי חטיבה 9, אשר הגיעה לכאן במסע מדברי מפרץ באיזור אילת, ולאחר מכן ב-1967, על ידי חיל הים ויחידה מונחתת כי הליקופטרים.

מצפה כרישים

מצוק-סלע בראס מחבר היורד אנכית אל ים סוף, גובהו כ-50 מטר, מהמפה ניתן להבחין את להקות דגים וכרישים.

מצפה שחם

מצפה על גבעת בצר הכביש אילת-אוסירה, כיום קיים דרכית לאילת, הערבים קוראים למקום ראס אר-בוחס, המפה על שמו של ואכ דבס (מדין), עובר, רשות המדינה המדינה, שנהרג במאונת דרכים.

מצרי תיראן — ראה: מפרץ אילת

מצרי תיראן — ראה: תיראן

מרסה אל-עם — ראה: נעבה

סנטה קתרינה

מגור בבודד למרגלות ג'בל סנטה קתרינה על יד סנטה קתרינה, אשר הוצאה להורג על ידי הרומאים בתחילת המאה ה-4 לספירה והוכרזה לקדושה על ידי הכנסייה הנוצרית. לפי אנדה אחת קתרינה היא בת מלך סאלנסבנדריה, אשר החליטה להתנצר לסורת רוחה של אביה עובד האלילים. שליחי האב שרפו את ראשה 15 שנים מבלי שהצליחו להמיתה ורק בן שש היגלה עלה בידם הדבר. כשכמה חודשי צעור היה לקבורה בראש ההר הגבוה ביותר בסיני, הקרוי כיום על שמה ג'בל קתרינה. לפי מסורת נוצרית נמצאו הצפצפות בידי נזירים, אשר הורידו אותן מן ההר. היום נראים במגור את גולגולתה הודעה הי שפצצות.

בניית המגור נסתיימה בשנת 521 והוא כן המגור ליום הנוצריים הקדומים בעולם. כקדו למרגלות ג'בל סנטה קתרינה אצל הנוצרים כהרסיני. המגור בנוי כמסגרת, מוקף חומה איתנה ומסתובב על שטח של 8 דונאם. לפי מסורת הוקמה בנספית המגור בי שנים בו צפת עזרהסנה, אשר כתבו קרא אלוהים למטה. במגור באר, שלפי האגדה משה לידה צפורה בת יתרו את משה. בתוך המגור המבוצר כעצמות לנזירים, אנכסיה לצלינים ולעובדי אורח, כוזאן וסרריה, המכילה אלפי כתבי יד, ביניהם נזירים ביותר. בנגרמגור תדרהגולגולות, בי נצמחות גולגולותיהם וצמחותיהם של נזירים שבתו. ליד הכנסייה הנוצרית מסגד מוסלמי, שהוקם במאה ה-11, ונעזר למכל את יחסי הידידות שבין הנוצרים והמוסלמים.

סנסיר

אי צחיח ובלתי מיושב בים סוף. במבט למפרץ אילת. במרחק לאי תיראן. אורכו כ-9 ק"מ, רוחבו כ-1 ק"מ ושטחו כ-24 קמ"ר. עד 1948 היה כרי בונות שעדיה וראתר מכן נמשך למצרים כדי ישיב לימו את חסינת מצרי תיראן בסני סנינות ישראל ליות. כיום בשליטתו של ערבי.

סרביט אל האדם

חורבות מקדש פרסוני בן המאה ה-1 לפני הספירה. בחריס מפורסמות לאכורידים. במקדש זה היו נערכים טולחנים טיולחים, שנעזרו להפחית את שילומם של העובדים במכרות התורכז (וכן אכן קייסוס). בין השרידים שנתגלו נשחח המקדש נחשפו עתיקות ועליהם הכתב העברי המדום ביותר, הידוע בכינוי המדעי, "הכתב הפרוטוסינאי". על העמודים המוררים כישטה האתר חרותות כתובות ככתב הפרוטומים. על גבי עמודים אלה כתוב את קורותיהם הכוריים. אשר נסילתו לכאן על ידי המצרים הקדמונים. סרביט אל האדם בעברית: "עמודי הכיסוי".

עיון מוסה

נאת-כדבר וחחנה צלינים (לשעבר) לחוף ספרץ סואץ, בין סרביט תאופיק וראס איסודר. בה 12 בארות וכעיינות.

עיון פורטנה

נאת-כדבר קטנה באפיק נחל מוסה הרים תחלים ונישאים. בה עברו לוחמי חסיבה 9 של צה"ל במסעם המפרץ במדבר סיני בעת מבצע "קדש" (1956). אל "ארם-אישיות".

פ

פורט תאופיק

נמל ופרבר של העיר סואץ, בקתחה החדשה של תעלת סואץ. כאן מלחמת ששת הימים (1967) בידי ישראל.

פירורד — ראה: ספרץ הסרטנים.

פיראן

הגולות והימה בנאות-המדבר של דרום סיני. בתוך חורשת העקלים של נאות-המדבר זו, יסבה בתגוררים כוזאים. כתפתלת בואדי פיראן לאורך קילומטרים הדרך העולה לכיוון סנטה קתרינה. הפירות מדעות ינצרכו כחל שכלב הטות, מצביחות על ישוב דעוף.

„סיסמן חשוב מתקופת ועדה ויתקון 1“

שהתקיים כאן סתומה האבדו ועד לחסות הערביה הקדומה. בראש התל-סרדיס של כמור כוזני-רשל ישוב גדול שנקרא פארן. הכתובת מכביה מסרץ סואץ ועד לנאות-פיראן הוא כ-50 ק"מ.

פלוסיאת, אל

שרידי ישוב על גדות ימת ביראול. לפי המסורת כאן נקברה היל אוסטרקנה, שיר נודעה כימי בית שני. צבא יופאי בסיקודו של סיסוס, עבר פה בשנת 66 לספירה בדרכו לארץ ישראל, לדכא את המרד הגדול של היהודים (פלכיום ר', יאן, ידוע על נוצרים שהתגוררו במקום זה במאה ה-1. במסורת נחשפו שרידי שתי כנסיות כוזאנציות.

פלוסיון — ראה תל-סראבה.

ק

קדש ברנע — ראה: קוריאת

קדש ברנע

נאת-כדבר ובו מציין מהנדסים בסני. נזכר הרבה במקרא. אברהם אבינו יושב בקדש וכו' ישראל חנו בה כדרכם לבצען. כרים הנביאה, אמות משה, מתה כהדש. ובכאן שלה משה את הסדלים לארץ כנען. על שם קדש נקרא המבצע הישראלי נגד המצרים

נאת-כדבר דרומית לכרם אליעזר—קנטרה. בימי הביניים היתה כאן קהילה יהודית. עכא נפוליון היה בקטרה בדרכו למצרים לכבוש את ארץ ישראל (1799). באזור זה התחוללו בעת מלחמת-העולם הראשונה קרבות בין הצבא הבריטי שעלה למצרים לבין הצבא התורכי שניסה לחסום דרכו.

קלעת גיונדי

שרידי מצודה בסני. במרכזי הר הנקרא ראס א-נצדל. סדרום-סורת למצבורי-המיתלת. המצודה ניבני הח בימי הסמים המוסלמי צלחה אידין (המאה ה-12), כחלק משערכת ההגנה של המבואות אל מצרים וכבסס התקפה מול אזור שליטתם של העלכנים.

קלעת א נח' — ראה: נחל.

קנטרה

עירה מצרית חומה ונכונה על הגדה המזרחית של תעלת סואץ, 155 ק"מ מאל-עריס בין פורס סער ואוסמעינה. העירה היתה בנות על יתרי גדות התעלה. כאן מלחמת ששת הימים חלקה המורתי הוא נידר ישראל. בסביבות העיר שרירי ישובי קום. בקרבת המאה ה-12 לספירה מספרת על חול טעב הובא. במלחמת-העולם הראשונה היה בקנטרה בסיס ראשי לצבא הבריטי, שעלה למצרים לכבוש את ארץ ישראל בידי התורכים. כן היתה חומת רכבת חסימה.

קסימה

ישוב ברוא בדרומי-סיני, 30 ק"מ מניצנה. היתה עד 1948 בסיס מצרי. במלחמת-העולם הראשונה ישיבה בסיס צבאי תורכי ואליה נסילה מסילת ברזל סכאריסבע, שאמורה היתה להגיע עד לסואץ. בבסום הורטי-אקליסוסים גדולה, שניטעה בעת מלחמת-העולם הראשונה בידי תלמידים מסמיות ישראל. ים 1948 כי פה עצטין הנזכרת במקרא בחיבור נבולות הארץ (מכדבר ליג).

קצר עכאט באשה — ראה: ג'בל קצר עכאט.

ר

איראנה

בקנה מופת היום באזור סנטה קתרינה. השם פירדכו בעברית. הכנחות בימים ילמי מסורת הבדואים חנו בבקעה זו בני ישראל בצאתם ממצרים

המפות המצרי בראש וצראן. סול סיער תיראן. (תחילת תחלים סיני א יסודי ונאות-המדבר)

יגור לפני שסאי אל הר סיני לקבל את התורה. ראס גירה

ספרץ קטן בחוף ספרץ סואץ, בין אטור וראס-א-שייח. בחוף הספרץ חומת מיכלי 1948.

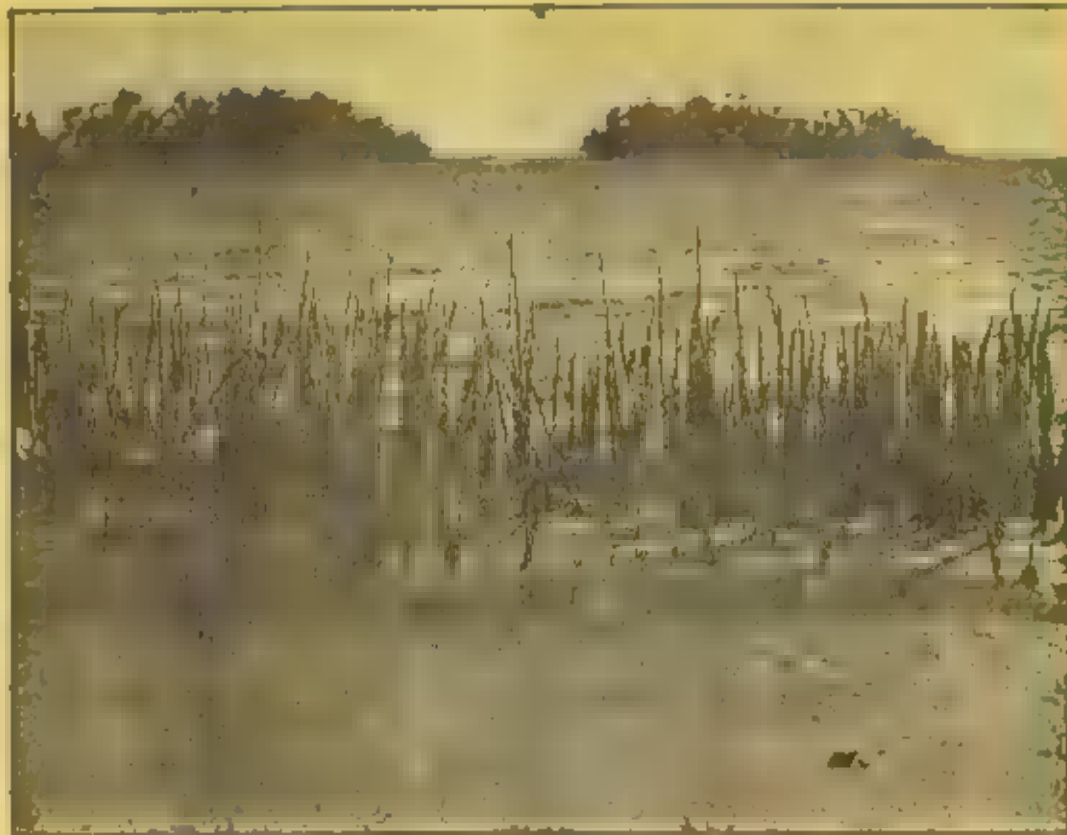
ראס מוחמד

קצה הדרומי של חצי-האי סיני התורר לתוך ים סוף. כ-25 ק"מ מראס-א-שייח. על החוף גדלים עמחי לסגורונה ו: אביצניה המואית, שלהם שרשי נסיכה ופריטה מחררים במיתם. תכאפסיות להם להתקיים במו הים. חוריש-מגוריות אחר מצינו בנאות-המדבר נכב.

כ-1956, חוקרים מזהים את קדש ההקדחת עם נאות-המדבר ספיראת (ראה יסם).

קודיראת

נאת-כדבר באזור קסיבה. לדעת חוקרים זהו קדש כרנע, הנזכרת במקרא כקתנה חסונה לבני ישראל כעה נודחים במצרים לארץ כנען. קום נדרום, סרילה הבריטי של סיני, ניצל את המעיין הגדול שבפיקוס והקים חמה הקלאית. באמצעות ביטש לתפוך את הבוראים החדים לתקלאים הירבכים על אדמתם. בקודיראת נחשפו שרידי מצודה מהמאה ה-1 לפני הספירה (תקופה המלוכה הישראלית).

ה. סגורוביץ ליד נאות המדבר בנגב.

העלה סואץ ברוחמה, 1967. ש. לוי.

של האגודה לשני הכינויים. התעלה היצת בלחשת אנשים המטפלים בחומי שלה — תמסח. המד הנדול והאגם המר הקטן. יום העלית סואץ והכניא יסועל של סיכציענק זה השנה הערסתי פרדינג דהילסס. ההבדה שהקים החלה בחסירה התעלה ב-25 באפריל 1959, בקירבת חסום בו חסר לאחר ככן העיר פורטיסעיד. בילד כנוצמבר 1960 נחנכה התעלה כשבידי החברה זכיון לבעלות ולתפעלה לכיון ימי ימים. בשנת 1961 חתמו הכעצי חת חסיות ברוחמה על אכנה בת החסיון לקיים תופסיונים לבר הערים כימי שלום ככמי מלחמה. שלום ימים לשני מועד הזכיון, ביולי 1961, הלאינו המערים את התעלה בניגוד לאכנה ריגא ויהסכמים ויהתחייבויות בינלאומיות אחרות ובניגוד להחלטות האו"ם משנת 1948 כנעה מצרים את יכות המעבר בתעלה מאגיות ישראליות וכן סאגיות בכר דני יהוא בורכו אל ישראל וסנה. באיטובר 1961 חנה ההתקפה האנגלית—ערסית ער איזור התעלה. בו בזמן נערך גם סיכציע קרסי. יכחות צחי הגיעו עד לקירבת התעלה. מאז מלח מה יסיה הימים — התעלה מיוקתה. סחות צחיל כולטים על גרחה הנחרחת למעס הטעס הצפוני שלה — איזור ביציה. ובו גם העיר מירסיפאד.

יש סברה כי תיראן היא יטבה, איסר בה בתריכסה כנאה היס לפסירה מדינת יאודים חסעיס.

תל אל-פראמה

תל קדים סמוך לחוף הים התיכון, כעסון לבלוחה. בורבתו עכרה כסילת הכיול בארץ ישראל אל סואץ. טעערים כי פה סקופה של העיר הקדומה פלוסיון. איסר שלטה על הכנא לעצרים והתה תהנה חסיה על דרך הסחר הכינלאומי. עכרו כובשים רבים: כנחריב איכסנדר הגדול, סיסוס ועור. כימי השלטון הרומאי יסבו יהודים בסלוקיון ובכמי הביזאנטים היחה בעיר קהילת נעערים. נככשה בודי בלדראין מלך הצלבנים כנאה היס.

תמד. א — ראה. ביר איתמד.

תעלת סואץ

תעלה בלאכותית, נחפסה כדו לחבר את הים התיכון עם ים סוף. מסרדה בין יבשת אסיה ליבשת אפריקה במערב ובהגרת הדרך מאירופה אל הכורה הדרוק ביססס 4800 ימי נליכות הדרך הסוכבה את כף התפיה הסוכבה. נקראת על ים העיר סואץ כנכפחה הדרובי של התעלה. אורכה כ-162 ק"מ. כהם כיוצו ק"מ עזרה חסורה והיתר נחיו בתוך האגמים. רוחבה של התעלה כמקום חצר ביותר הוא 100 מטר ובכמים הרחב 150 מטר. עיככה כנחריב הימים כ-14 מטר. ביל קיט מדרום להגירה כנכפיה התעלה רסתי נורעות כדי לאפשר תגיעה ברוכסית

ראס מאתרמה

בליטה חוף במפרץ סואץ. בין ראס אסודאר ואביר וניסה. באיזור שדות הנפט.

ראס נצראני

מוצב מצר לשעבר בחוף מפרץ אילת. בין שארם איסיה ונגב. מה העיבו המערים את תוחתיתחוף שלהם כול מצר תיראן. לחסום היס לספנות היס ראחית אל אילת. כוחות צחיל הסתלטו על ראס נצראני כסיכציע קרסי (1956) וסנית במלחמת יסיה הימים (1967).

ראס אינקב

מעבר ברי אילת. בו כעסלכות מספר ורכים המגי עיט כסיני ויודנה אל נחל שלמה כואכה כפרץ אילת.

ראס סודאר

עיירה בחוף מפרץ סואץ. 44 ק"מ מדרום לסורט תאופיק. כוחות צחיל הסתלטו עליה לראשונה כסיכציע קרסי (1956) ובסנית במלחמת יסיה הימים (1967).

ראס אל עיש

תחנה בנתיב תעלה סואץ. כ-15 ק"מ מדרומית לסורט סעיר. איזור מלחות סובעניות כאז כלחמת יסיה הימים כיספו באיזור זה קרבות בין כוחות ישראלים ומערים. הקמים בקרבות באיזור זה חר תוליו בימי 1967 ובאפריל—מאי 1967.

ראס שרתיכ

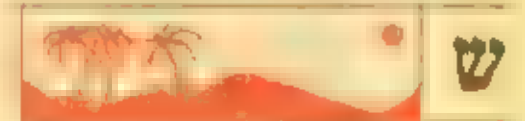
בליטה בחוף מפרץ סואץ. באיזור שדות הנפט. בין אבירודים ואיטור.

רבה, א

בוסתן מדרום לסתחו של ואדי אילת. באיזור סנטה כתרינה. בקרבת חסום חניון ספורד לטיילים הכבי שום לעלות אל גיבל מל וכן צריף עץ. וסחאם כומנו לאיכסונו של המלך סארוק. כאשר ביקר כמנור סנטה כתרינה.

תחנה רכבה נעועה וסחנות צבא. בין סנטרה לאל ערסי. כ-40 ק"מ מקנטרה. חנה חנה מלחמה ככמי דרם על דרך הים. תמסרות. נודעה כמקום סרבות בין הכריטים לתורכים במלחמת העולם הראשונה. יחסי צחיל תגיעו לרוסאני כסיכציע קרסי (1956) ובמלחמת יסיה הימים (1967). מול רובאני כובשו סרסיות מצריות בקרב בינחן ובין ססיונה תיליתים הישראלי (12.7.67).

רסידים — ראה: בירוסססה

ש

שדות

שדות של תנועת המוסלמים באיזור סיתחת'רסיה. נוסדה ב-1970 ונקראה בראשיתה סיתחת'רסיה. שית זוריד

ישוב כיואי כד הכביס רסיה—אל ערסי. כ-16 ק"מ מסיחת'רסיה.

שייח סורימאן נסעי

קבר קדים לערבים כואדי סידרה. באיזור מכרות התורכיו העתיקים.

שארם א שייח — ראה. אופירה. מפרץ שלמה

שארם אל-מנייה

מפרץ כססון לשארם איסיה. כינו יכין שארם איסיה כסרירה לכניסיה צרה. ב-1891 חנו כמפרץ מ חלוצי דין" — היהודים איסר בהגהנתו יס היהודי המומר סאול סרדינו כנכמניה. היו בורי כס אל ארסיהסיון. כדו להכים בה ישוב. יס תכניות יס סרדינו חנה ישוב זה צריד להיות נרעין למדינה יהודית.

שהורה — ראה. מעבר צורה.

ת

תיראן

אי מפרץ אילת. כ-175 ק"מ מדרום לאילת וכי. קיט כחוף סיני. בו חר התחנא לגובה חו סר. האי חר בתחום טלסונה של סעוריה ונספר לעצרים כדי יסחסמו לאגיות ישראליות את הכניסה לגיבל אילת. נככש על די צחיל ב-1956 וב-1967.

ד'תשנ"ב

[illegible]

11. 1286

מצרים. המדינות אלו יתחברו בסיוע דהשת את סילוניו של היל וזאבוס מרדפות עם ורמי האי סיוע. נחשיר האולם אר טאנס בעיה לרדקסן	11.1.47
הממשל המדינתי על חסות (נחיר) ישראלי כפי חסות ישרא לית.	12.1.47
חול האוני הישראלי מנסח על 18 חסות וביסוי קליה בסיוע וקטורים ישראלי ישראלים חוצים את גבול סיוע בסיוע ורמי. נחשיר האולם אר כוח ישראלי מנסח את חסות אדוקוס. חסות מנסח לנסח בידוקוס. חסות מנסח	13.1.47
כל החסות מנסח חסות סיוע חסות חסות חסות חסות יס ישראלי.	14.1.47
חסות על גבול חסות	15.1.47
חסות חסות	16.1.47
חסות חסות	17.1.47

עד מלחמת העולם

1.7.67	הנהלת המועצה לדאגת חינוך ופנאי לילדים
11.7.67	הנהלת המועצה לדאגת חינוך ופנאי לילדים
14-19.7.67	הנהלת המועצה לדאגת חינוך ופנאי לילדים
21.10.67	הנהלת המועצה לדאגת חינוך ופנאי לילדים
14.10.67	הנהלת המועצה לדאגת חינוך ופנאי לילדים
3.11.67	הנהלת המועצה לדאגת חינוך ופנאי לילדים

בָּנָה אֶת אֵיתָן וְאֵת חֶלְוָה
וְאֵת מִתְחַנֵּן עִם הָאֵלֹהִים
לֵד הַמִּתְלַחֵל. בְּאוֹתוֹ יוֹם נִעְרַךְ
חֶקֶק הַחֲזוֹנִי הָרִאשׁוֹן בֵּין
מַטְרֹנִים יִשְׂרָאֵלִים וּמַטְרֹנִים
חֲזוֹנִים שֶׁאֵם לִמְעַן כִּכּוֹחַ ה'
לֵד הַמִּתְלַחֵל. עַל־כֵּן
כִּבְּנָה אֶת סִטְיִימָה.

קריאת נשים בתוך מניין ח' 21.09.86

מיתלה [?] כוח [?] לבין
[?] כוחות המייצגים טובי
העם [?] המועילה ביד
חזקה ויכולת יוצרת. [?]
בי המיתלה מסתיים בתנועת
המארג.

1.11.86
 כבודות חסידי צעיר
 מיתחמי רפיה
 ערש. מלוד כות
 בגיר מרמזות
 ליה לכוון תעלה סוף
 חסינה & מניעים לראת אינך
 כזי להתחול במסן לעבר
 רם המשיח

אליעזר נכנסת בסמי כוחות
צח"ל. הקצת שנה בציר אימפע
לית פש את בירגנסה וזמין
לקצבת חעלדסוואץ כוח מצו
שם חפש שם חעירר חיסור.
כוחות נטיבה ש חעלדסוואץ
ורקלאדור לאורז טסרז אילת
רוטח.

עיריית ירושלים	3.21.56
קודאר של מפרזיסמואן	
חולמים נחב	
חולמים על	4.11.56
מני רמס נרמאני ומסכונגים ל	
קרב שם שארם א-שיח	
יארם א-שיח	5.11.56
חלום כל חצי שנה בידו צח"ל	
תום מיכילנדש	

17.11.96 למצרים מניעות יחידות דא
יגזות של דוח חזיריכם של חי

Abstract

לחיי חירות הנאחזת בין
ישראל וצרפת!"

אדר מאלול, שמעלה בקרב חי
בדואים לסני, נרצח בידי
לואים, **מ**תחמשה חיילי
בכור חסון תושב **מ**,
משלחת עינית בת שמונה
מסמחים כמיות התיישבות ו
יחדיו רב לאיחודים יצאת
בחדש **מ**מאצ'סני.
לחקור את סיכויי התיישבות
יחזית **מ** במשך 44 ימים
הם עזרים **מ** קינמטורים
ובתום **מ** מנישים זרית ב
מאצ'ס 1961.

הנהגתו הנכונה והנבונה אשר ישראל
עשתה בשלטון תורכי לבנון
הנהגתו אשר עשתה בשלטון כרמי
טני. הנבול הוא בסיני

לקראת שנת השלום מתחילים 1914
התלמידים את שנת לימודיהם

בתחילת השנה מתחיל ריכוז 1011

1014

כוחות חורבים
צבא בריטני הוציא את חסותם
תלום לסיני קרבות
קנטרי ובינוס רומאני
אדולטס מוראס קרבות
נור חמדי סטיו וברוש
מבר וסמל כיוי תמיטום אל
עדיש

מילתם העצם

11.5.40 כריות ~~מחמם~~ חממרי טחולדלא
 בסיני ~~מחמם~~ לתור ~~חממרי~~ יסור
 אל.

27.12.40 כוחות צה"ל כובשים את ניצ"ר
נח. באותו לילה נחתת יחידה
מהיל נעים בחוף מליצ'רש 17
תחילת 1941 במיתקני האויב

20.12.40 כוחות צה"ל חודרים לתוך
סיני בעיר מוסת - אמריקני
לח.

כוחות **ה** י"ל כובשים את אבר
שגילה וסתקדנים לכיוון אל
טרייט.

2.1.49 כוחות צו"ל מצוטטים לפנות את סיני וחוזרים אל העבר לגדול.

נחמנו חסדכם לעצמות הנשק בין
ישראל לישראל.

工

29.10.94 חתומה הכללי של צה"ל נוקבל
המקדחה לנציג צה"ל חידוש
המקדחה לנציג צה"ל חידוש

29.10.56

הבית החדש יוקם ב-1970. **10.10.70**

05:18

1472 לפני השמירה — תחנותם השלישית
מכל **המסלול** עובר דרך סניף אל
ארץ ישראל **המסלול** חביבונם ועלו
למנוחה.

למלך המשיח — שתי הראשונות
עלה מספרים דרך שתי נמסר
ביום 57 ארץ ישראל

1240 לפני הספירה — בני ישראל יוצ-
אים למסעיהם דרך מצרים

100

28 אחרי תנצרים - חרובאים
עולים ספצרים 29 ארץ ישראל
דרך סיני, לרכא את חטרה חיהוי.

1948

הפעם לבנים שלנו כי
הגענו עד כאן!"

המוסלמים מקינים בחיי יומי
 "קלעת ארבעה", לשמירה וכל
 מצוה שיש לה שומר עליה.
 חלילה.

1917
חורבנים, ופלטו אל ארץ
ישראל בשנת 1916 עובדיה
הזאת, רשומות רשומות
על רשומות ורשומות על
רשומות.

1794

1031 3 משלחת כריסית, ב-
ראשונה של חלוסי הנוג' אור

בשר פירמנטר, המיוצר על ידי חברת 'החלב' ומוכר בלוקים שונים במחירים.

חיות סוג 2 חילוי צה"ל לופר
לופר
28.11.67 8 מצרים נהרגים וקטלוחי
יזמה שלחם מוסקבה בנטיק
נפל למסוט על טונו צה"ל ב
סואץ

הסתכל טוב בתעלה, כי
בעוד חודש טקסימוס אנהנו
נשתק מכאן!

19.12.67 כוח משימה של צה"ל תוקף
מחנה צבאי מצרי מעבר ל-
סואץ
22.12.67 כוח משימה של צה"ל מבצע
בסיס ועל היס המצרי נשא
מבצע
25.12.67 לאחר סכסוך מתחיל צה"ל לה
יגום באש חמושים, מוקדים ו-
מחנים ממוקדים ישראלים כי
מסדות יסוללותיוליס נוצר
רבות
26.12.67 כוח משימה של צה"ל תוקף
מחנה מצרי בסואץ ומבצע יזמה
מבצע חמושים מצריים

1.1.70 שבוע ימים לאחר הימיוס
צה"ל על יזמה מצרי מוקדים
מבצע סואץ, ממוקדים ממוקדים
ריסי המבצע על הבנות החיות
ואוצר ממוקדים ממוקדים ב
המבצע

2.9.67
9.9.67
11.9.67
13.10.67
18.10.67
1.11.67
9.11.67
11.11.67
27.11.67

10.7.67
15.7.67
20.7.67
10.7.67
14.7.67
15.7.67
19.7.67
27.7.67
2.9.67

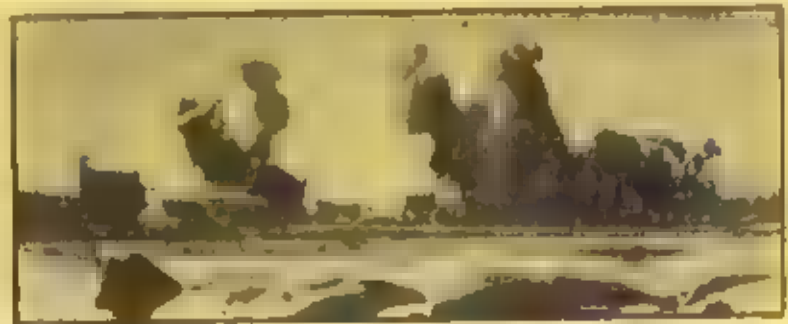
10.7.67
15.7.67
20.7.67
10.7.67
14.7.67
15.7.67
19.7.67
27.7.67
2.9.67

הבד המעמדי של התעלה בהקמת צה"ל.

7.6.70	מטוסי ישראל תורמים במשך שנה רבות ספרות צבאית
11.6.70	ביתו של צה"ל מושקע על עמ' זאת מצריה בחזית סואץ. עמ' ית ממשלה ונרדנות אי ריחוד קשות לעמדותיהם. אבר יוח צה"ל 1 הרגים 15 נעלים
16.6.70	2 חיילי צה"ל נהרגים ב-3 נעלים מאש מצרית.
20.6.70	החלפת שני טנקים בחזית סואץ. נפצו 2 חיילי צה"ל
21.6.70	1 פנייה רבונה יורד הפעלים. נהרגים 1 חייל צה"ל
21.6.70	היח צה"ל נפגש ב-3 נעלים נפצו 2 חיילי צה"ל
26.6.70	הממשלה מצרי מוצר וחזית הי סואץ. ארצות ישראל וברו נאם מצרים
30.6.70	1 מטוסי מאכטב ישראלים נפגעים במחנה הסואץ. 1 חייל נפצע

הי חנוכה ראשון על דגות האנס חמר.

7.6.70 הפסקת אש. חכולת הקצאת החיילים הצבאית ברצועה של 50 ק"מ בשני עדי תעלה א. א. נכנסה לתוקפה בחצות לילשבת ח' 11.12.70 המצרים מהדמים סילים ב חיונו התעלה. 11.6.70 עמדותיהם חרשות ונמנו : איזור הסואץ.

ספטמבר

11.9.70 יח צה"ל סואץ טנקים וחיילים נוספים לאזור הסואץ. חיונו לחסום הפסקת האש.

אוקטובר

1.10.70 2 חיילי צה"ל נהרגים ב-3 נעלים מאש מצרית.

נובמבר

1.11.70 1 חיילי צה"ל נהרג ב-3 נעלים מאש מצרית.

דצמבר

1.12.70 ספינת-מלחמה מצרית מוטבנת כמטרימורה סואץ. 2.12.70 נקודת משטרה בסואץ איטית. 4.12.70 חייל צה"ל מנהיגה יצאה את תעלת סואץ. נהרג. 17.12.70 חוליית-מלחמה מצרית נהרגת בסואץ. צה"ל.

1971 ספטמבר

11.9.71 מטוס ישראלי נפגע ב-3 נעלים מאש מצרית. 17.9.71 1 מטוס ישראלי נפגע ב-3 נעלים מאש מצרית. 18.9.71 1 מטוס ישראלי נפגע ב-3 נעלים מאש מצרית.

הפסקת אש בונה המולחיה על תעלת סואץ.

ותבור וברמל ולבונה בית המקדש על ראשיהם. (פסיקתא)	אלא בסיון, שהוא שכל מכולם. (פירוש תהלים)	ביום שירד הקדוש ברוך הוא ליתן תורה לישראל, ירדו עמו ששים רבוא של מלאכים וביד כל אחד ואחד עטרה לעטר בה כל אחד ואחד מישראל. (פסיקתא)
משא מצרים הנה ה' רוכב על עבוקל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים יטס בקרבו (ישעיה י"ט)	כל ארבעים השנים שהיו ישראל ב- מדבר לא נצרכה אשה למוני בשמים, אלא מן המן היתה מתקשטת. (פסיקתא)	כאשר אמר הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל, באו אליו הכרמל והתבור. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אין רצוני

לוח מרחקים

ביר	מסלול
300 ק"מ	ביר נמל
309 "	קנטרה
345 "	איסטמאליה
434 "	פורט תאופיק
450 "	ראס סודאר
536 "	אבו רוזיס
596 "	שארם אישיית'

נחלים	מסלול
65 ק"מ	רומאני
117 "	קנטרה
154 "	ביר לחסן
26 "	אבו עוגילת
47 "	אוס כתף
57 "	ניצנה
53 "	קסיימה
85 "	זבל ליכני
58 "	ביר חסנה
80 "	ביר
130 "	צומת גידי - סורה
156 "	צומת גידי - תעלה
232 "	

מיתחת רפיה	מסלול
7 ק"מ	דקלה
15 "	אליעריש
48 "	

ניצנה	מסלול
54 ק"מ	בונתילה
95 "	ראס אינקב
144 "	ביר חסנה
72 "	ביר תמורה
119 "	
147 "	

ניצנה	מסלול
36 ק"מ	ביר לחסן
29 "	אליעריש
47 "	קסיימה
36 "	זבל ליכני
45 "	ביר נמל
118 "	

איתמד	מסלול
61 ק"מ	ראסי'אנקב
119 "	ביר חסנה
65 "	צומת פרקר
58 "	צומת מיתלה - תעלה
122 "	

אי האלמוגים	מסלול
15 ק"מ	ראסיט
78 "	נאיבע אלטווינה
89 "	עין מורטנה
97 "	דקב
142 "	שרם אישיית'
239 "	

אבו ונימה	מסלול
22 ק"מ	בונתילה
67 "	סרביט אל חאדם
68 "	ראס סודאר
110 "	פורט תאופיק
153 "	רומאני
291 "	ביר נמל
267 "	נוה פיראן
77 "	סנטה קתרינה
135 "	איטור
100 "	שארם אישיית'
192 "	אילת
430 "	

נאיבע נוינר	מסלול
60 ק"מ	אילת
142 "	סנטה קתרינה
100 "	סעבר שרירה
26 "	

איטור	מסלול
100 ק"מ	אבורודיס
192 "	ראס מוחמד
45 "	נעמה (מרסה אל עט)
7 "	ראס נסראני
20 "	נבק
29 "	דקב
100 "	אילת
238 "	

כדי להשיג זאת, יש להבין את המצב הכלכלי והחברתי של ישראל, ויש להבין את המצב הכלכלי והחברתי של ישראל, ויש להבין את המצב הכלכלי והחברתי של ישראל.

ציבורי וגם... בעתה

גדול... וגם עממי

לאויסי זגס... בינלאומי

ותיק וגם... צעיר

ישיבת מנחם

הבית הלבן עם הילן

מצפון לדרום
ממזרח למערב

206

סניפים לשרותך
ברחבי הארץ

רשת סניפים זו-
העניפה ביותר בארץ.
מוכנה לך
את היתרונות הבאים:
+ ללא הוצאות תוכל לקבל
בכל סניף
מוזכנים
ברשותך פנקס שיקים
+ פנקס עובר ושב
+ תוכל להפקיד
או להעביר כספים
מושבונג לכל נקום
ומכל נקום בארץ.
+ באמצעות הבנקוטים
תוכל למשוך עד 50 ל"י
בכל שעות היום והלילה.
+ בכל אחד מסניפינו
יקבלו פניך כסדר פנים יפות.

בנק לאומי

לישראל בע"מ

הבנק הראשון והגדול במדינה

לנוחות אנשי סיני והתיירים
פתחנו סניף בעיר הנפט אבו רודיס.
זהו סניפנו השני בסיני. סניפנו האחר
נמצא בבירת סיני - אל-עדיש.

בתיבת הסניפים ראה במדריך הטלפנים או בדפי הבנק

דינשטיין: קיימת כוונה לאזרח ישוב עובדי-הגפט באבו-רודס

כ־40 מיליון ל"י הושקעו אשתקד בחיפושי-גפט
בתוך תחומי הקו הירוק * הנסיגות ימשכו

בכתבה נמסר עוד, כי ביקום אלה
נמתייכה הדיחה באר ישראליה כי
חיד היום. כאשר תימכה של כחשדות
היום במקום כ־40 מיליארד מיליון
באמצעות צינורות.

(עז). "מחכה כוונה לאזרח את
הישוב באבו-רודס שאנשינו חוסרים
בהשקעה גבוהה במקום. אבל לנו שר
האזרח דרך צבא דינשטיין בהכנות
השבות — יוכן אירועים במלואו
ויהא.

לשאלה האם פירוש הדבר יישוב
אזרחי ראשון לאורך מפרץ סואץ,
השיב ד"ר דינשטיין: "התנאים לי
כך קשים מכך, ואת אנויה —
יישוב שייטצן על המבדה במדבר
הגפט באבו-רודס. אולם, ישיב ד"ר
בלי לא הי רח מסקוריסטנסה אחד,
יכול להיות שהמסגרת יתפתח יחשבו
שנמים נוספים עליהם יתנוסס. מכאן
נת עובדי הגפט — באשר לאם
לחיות היום גירסאות, לפי יתנו
דתיים לזקנים וילדים ממשפחות
הם. בדרך זו תשתנה כל האווירה
במקום."

בתשובה לשאלה אחת הבין ד"ר
דינשטיין את התקנה, כי עוד ייב
שא נסס גם בעד תחומי קו הירוק,
למרות שעד כה לא האירה התעלולה
את פניה. הדבר השיר בהשקעות רב
בזה, ואשתקד בלבד הושקעו 40 מיליארד
מיליון ל"י בחיפושי-גפט בתוך הקו
כי חקו הירוק. לעומת זאת בדרך
חיס היו יבשים מניחים את הכפר
פיה הירוקים להבסר הנפיעות ועד
עודים משקצים במחוק.

מקורות חברת מ ב בע"מ

מח/25 - 68056

מ א ת

סימנא

חאין

לכבוד
אל"מ חבי חחך
ד"צ 2392
ז ח "ל.

אדון נכבד,

הנדון: ניצול מקורות מים נוספים בסיני

בהסכך לדיון שהתקיים ולפי בקשתך מצורף בזה מזכיר הנדון. להיצ"ר סכום של חזית דקם של ההידרולוגים כח"ל. ומביא בחשבון את בחוני אספקה המים המפעל הקיים.

חנני פוצא לנכון להדגיש מספר נקודות הקשורות במסור בחזכיר המצורף:

1. בהחשב כקובעה שאזור אל-עריש טחוח את מקור המים העיקרי, אני מניח להח עדיפות ראשונה לניצול בשזור זה, בהתאם להסלוח בחזכיר.

2. את נושא אספקה מים להאחזיות רצוי להפעיל כפי שנועלים כיום בנושא זה בכל הארץ, הסוכנות מעטירה לרשות מקורות מקצב מיוחד לכך.

3. חברת מקורות מוכנה לקבל על עצמה המפול הכולל בנושא המים במרחב סיני. מקורות הציעה למשרד המבחון לפעול במרחב שלה על בסיס המקורות ב"נאמנות". נראה לי שבסיס זה ניתן להרחיבו לכל מרחב סיני.

בכבוד רב,

ל. מ. ל.

אפר כר-עלר
סגן חבל הנגב.

המחצולמא"ל רב קרני - ד"צ 2392
מא"ל מ. נומר - ד"צ 3056

מסורין כנ"ל.

חב/רב

YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş.

Yatırım Menkul Değerler A.Ş.
Nispetiye Mahallesi
Nispetiye Sok. No: 1
34398 Beşiktaş/İstanbul
Tic. Sic. No: 27350
Vergi No: 3430000000000000

Yatırım Menkul Değerler A.Ş.

Yatırım Menkul Değerler A.Ş.
Nispetiye Mahallesi
Nispetiye Sok. No: 1
34398 Beşiktaş/İstanbul
Tic. Sic. No: 27350
Vergi No: 3430000000000000

מקורות חברת מים בע"מ

ת א ת

סימננו

תאריך

28.5.71

התביעה נגד חברת מים בע"מ

במקרה של ע. בלוי מנה"ל על מקורו [ ] בסיסי המרכיבים והצננות מיום
27.4.71 הרי המלצותינו

1. המלצות ניהוליות על-פני

1.1 קיימות [ ] רשויות האבטלה [ ] הקדמות:

- א. מכלל צוות סיני מסייך לשדר אבטלה [ ] והמסלול ק"י "מקורות".
- ב. קידומי נהל סיני השייכים לסוכנות והמסלולים ק"י "מקורות".
- ג. קידומי קידום אל-קריש השייכים והמסלולים על ידם.
- ד. קידומי קידום של מושבים מקומיים.

1.2 לאור סכנה [ ] של הקדמות, קצב שאיבת יתר בכל המור, [ ] מליצות
על הקמת [ ] מרכיבים שמתכנן זה ניהול סי המוסד והמלצות אחרות לביצוע
המקורות האחרות

- א. מידה בסיוע המים הנשפכות.
- ב. מידה מלטי [ ] בקידומים [ ] למורט.
- ג. מעקב שיגרתי [ ] מלב המים בכל קידום.
- ד. ביצוע קידום תצפית [ ] למעקב אחר מצב סי המוסד במקום שאין בו כיום
קידומי תצפית.

1.3 כמו כן, אנו מליצים אל ביטור קידום נוספת [ ] בארץ ק"י [ ] מקומיים.

1.4 הכמות [ ] ק"י קידומי מסלול צוות סיני באל-קריש בשנת 1970/1 היא כ-657,000
מ"ק.

בנוסף לכך נשמח במידת [ ] כמות של כ-268,000 מ"ק לנהל סיני. באורשי הקידום,
קידומי מסלול צוות סיני מנובליים במלוא כשר המוקמת ואין כל דורגה במקרה של
תקלה. אנו מליצים ביטור על קידום קידום רורבי לברבי מ"ל.

00000000000000000000

THE UNITED STATES OF AMERICA
DEPARTMENT OF THE ARMY
OFFICE OF THE ADJUTANT GENERAL
WASHINGTON, D. C. 20315

TO: THE SECRETARY OF THE ARMY
FROM: THE ADJUTANT GENERAL
SUBJECT: [Illegible]

1. [Illegible]

2. [Illegible]

3. [Illegible]

4. [Illegible]

5. [Illegible]

6. [Illegible]

7. [Illegible]

2. אל-קריט

2.1 קריט   קידוחים הסטנדרטים לקריט אל קריט והמבדילים בציוד רדיו.
כמו כן, אין מטוסים איגוס לצרכי קריט. אי לוח, צווי בקיץ הקרוב חוסר פים
בעיר אל-קריט.

2.2 להיבך, סומלץ בזה לכבד בדיקה מבדילה של   הקירוני על   לאביע
למסגרת על השיטורים מרושטים.

3. מסמך לנחל סיני

מסמך המים לנחל סיני מבוסס על 3 קידוחים מקומיים שנקבעו ע"י החלפת הציוד.
כאמור, נסמכו מקיודחים אלה כ-270,000 מ"ק בשנת 1970/1. הקידוחים עובדים ישירות
לחסינת, ללא כל איגוס, ובר הזרם המקלוח שכניזם הכוחות, ולחפירות במסמך המים.
אנו ממליצים לחבין הכנון כולל לפתרון יסודי של בעיה   המים.

4. מבנה

לפי הערכה מה"ל אין כמות   על   לשימוש מקלוח במקום. נראה לנו
למדינת המזרח קידוחי אל-קריט כ-500 מ"ק ליומם לחיבה. ניתן לכבד   העברת
ק"י קו 4' לעורך   כ-16 ק"מ. כן   תאגיד חסינת כאל-קריט ובפנדל
       כ-150 מ"ק, במבנה.

5. נחל-ים

       המים לנחל ים כיום מבוסס על הובלה פים במיליונים מאל-קריט, מרחבת המסמך
למקום   בדיקה מהירות. כולל העדר מקורות פים שאינם פסובים, אנו ממליצים
להזמין סקר על המהלך פים מקומיים.

6. ג'בל מרס (ג.מ. במבנה 010/090)

6.1 מים בעיב פים   כ-1,300 מ"ל חצ"ם בלוי
על סמך 2 קידוחי מחקר סומלץ לקדוח, קידוח הנקב למטק המזרח על כ-190 מ"ל.
סיסיק   קידוח פק"מ.   כן, אנו ממליצים לנחל   במקום לבדוחים
ו/או לפתוח גבאי. אין אנו ממליצים להתחבר למערכת הקיימת של מפעל בטון סיני
היום ואמרוק בזה   ק"מ וידרוש לעזי חסינת בנחל.

1. The first part of the report deals with the general situation of the country and the progress of the work during the year.

2. The second part of the report deals with the results of the work during the year and the progress of the work during the year.

3. The third part of the report deals with the results of the work during the year and the progress of the work during the year.

4. The fourth part of the report deals with the results of the work during the year and the progress of the work during the year.

5. The fifth part of the report deals with the results of the work during the year and the progress of the work during the year.

6. The sixth part of the report deals with the results of the work during the year and the progress of the work during the year.

7. The seventh part of the report deals with the results of the work during the year and the progress of the work during the year.

8. The eighth part of the report deals with the results of the work during the year and the progress of the work during the year.

6.2 גיש מילואים 3,000 - 1,000 מ"ל בלורידים

מים יבולים לשירותים שונים כגון שיטות בלי רכב וטנורים
בסדרים ממי שיט.

בומלץ לבדוק מים שניה לניבולט ע"י וסילובת לאחר מכן
המים המוקדים המוקדים לעיל.

7. מניו מדינת (נ.צ. 006/006)

קיים מעין המבק במסגרת של מ"ש ובמלחמה של מ"ל בלורידים.
אשרי ניבול למבית הקדש. המים מוכים לשמיה ולמקלמות. לפני המיבול דרוש ניבול
ואיסור המעיינות.

8. מחקרים הידרולוגיים במים

אנו ממליצים להמשיך במחקרים למי עדימות שחוקב ע"י בה"ל.

ש"דו משרד בריאות

מ/ר

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1100 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637

DATE RECEIVED
BY

NAME
ADDRESS

CITY
STATE
ZIP

TELEPHONE

TELETYPE

TELEFAX

TELEGRAPH

.....חאריך
.....ממנו
.....כסוכם

ג. יות פורדת המים סיני, ופונות והצגות

צפון סיני

אל - ערי

באזור אל - ערי קיימת רשת קידוחים הן על תעבים מקומיים והן המספקים מים לקו סיני. שואבים מה"כ בהנה כ- 6 מל"ק, שים 0.9 מל"ק לקו. מתוך עקבה וחקירה באזור בהנים 1967 - 1970 הגענו למסקנות כדלקמן:

1. באזור אל - ערי שואבים למעלה מהמזל.

2. קיימת באופן כור המלחה מתקדמת.

3. יח צורך דחוף בקידוחי התראה ובעקבה מדוקדקת, אשר יינניים במפלסים ועליחות.

4. יש צורך בחיכוך הניצול. באט לא תבוצענה הפעולות הנ"ל קיימת סכנה של המלחה, הן בקידוחים^{המקומיים} והן בקידוחים^{המקומיים} השואבים לקו סיני.

5. יש צורך למקם נקודות קדיחה אלטרנטיביות לקידוחים המספקים מים לקו סיני. באם לא תבוצענה הפעולות הנ"ל קיים חשש שהצרכנים יעמדו בפני טווח שבורה.

בחוף סיני, בין אל - ערי לחעלה, קיימת^{המקומיים} אלטרנטיביות. נוסמים להספקת מים מליחות של 1500 - 2500 מ"ל באזור אבו - מדיין באזור קטיה, אולם שאיבה סוגברה באזורים אלה השמיע על הבארות^{המקומיים} הקיימות בסביבה.

מרכז סיני

א) אזור ג'בל מע'רה

בקידוחי מחקר הנעשו באזור (ח/13 ו-ח/30) נמצאו מים מחוקים (כלור 378 מ"ל, סולפטים 289 מ"ל, חמר נמס כללי 1306 מ"ל). הומלץ (דוח ג'בל מע'רה) לקדוח במקום קידוח המקה לעומק של כ- 150 מ'. תפוקה מסוערת לקידוח זה תהיה של כמה עשרות מ"ק. במה"כ נפח המים מאפשר יהיה לנצל במסך ההנים הוא מספר מיליונים מ"ק, בודדים.

נוסף על כך אפשר לנצל בסביבה גם כמויות ניכרות של מים מליחים (1,000 - 3,000 מ"ל) למטרות שונות. אפשרות מציאה^{המקומיים} מחוקים נוספים בהמשך החקירות; הסיכויים למציאת מים מחוקים נוספים הם טובים.

.....
.....
.....

.....

.....
.....
.....

.....
.....

תכנון המים לישראלהאגף להידרולוגיה

- 2 -

.....האריך
.....מסגנו
.....מסוכס

(ב) אזור נחל

אפשר לסאוב בקידוח נחל 1 כ - 10 מ"ש במשאבה הקיימת. המים במליחות של 355 מ"ג/ל, כ - 400 מ"ג/ל סולפטים, 8.6 מ"ג/ל ברזל מומס ו - 1440 חמר נמס כללי. מיט אלה דורשים סיחול לפני השימוש.

תוחלף המשאבה אפשר יהיה לסאוב כ - 20 - 30 מ"ש. ייקדח קידוח חומ מוחאם יוחר לשאיבה מיט אפשר יהיה לסאוב בין 75 מ"ש - 35 מ"ש.

(ג) אזור דר' ג-ע"י נחל

6 ק"מ דרומה קיים קידוח נמס אחר מליחות המים בו היא 410 מ"ג/ל. לא ברורה בו עדיין שאיבה נסיון. באם יש צורך, כדאי לבצע בו שאיבה נסיון ולבדק אפשרויות השאיבה.

(ד) אזור ביר חסרת

קיימת אפשרות לקדוח קידוח לעומק של כ - 1000 מ". בתצורת אבן החול הנוכחית קיים אקוויפר. מליחות המים המצוירים היא בין 300 ל- 1200 מ"ג/ל. סמיכה סמוכה 75 - 100 מ"ש. באם תוצאות הקידוח הראשון תהיינה טובות, קיימת אפשרות לקדוח קידוח שני ולפתח שדה איבה. מחיר קידוח כנ"ל מתקרב למליון לירות. מימס הקידוח הוא - 1 ק"ש מ"ש מ"ש המים הקיימים.

(ה) אזור ג' כל העלל

במכתש חילל כבר החלו בכדיקות במסגרת חשופי מים עבור הבדואים וקיימים סימנים שמשכיכי לפצוא מים באיכות טובה (תכולה כלור נמוכה יחסית), הם טובים. לשם המלצה על קידוח הפק יש צורך בהסמך החקירות, אשר תכלול 2 קידוחי סוקר ארי קוטר.

(ו) וואדי אל - ערי - ע"י מעבר מתחבני

באיזור זה התגאים הביאולוגים הם כאלה י"י: מקום לחפור אפשרות קדיחה לאבן החול הנוכחית במצאת באן בעומק קטן כאשר באיזור ביר - חסרת, בו נחל. באיזור זה קיימת אפשרות למצוא מים נחשבים. (בכסויות לא גדולות) גם בשכבות האלוביאליות. על מנת לוודא הנחות אלה יש להמשיך בחקירות.

(ז) אזור אבו - חסרת

ידוע על קיום קידוח נמס מצרי כאבו - חסרת אולם עדיין לא נבדק. ייתכן וגם הוא יכול לשמש מקור מים דוגמת קידוח נחל.

(ח) אזור חס - אשריף

באיזור חס - אשריף (מערב לבקעת הירד) נחשפות שכבות מתצורות אבן חול הנוכחית. ייתכן וע"י קדיחה לעומק תימצא מים באופי שערן. היות וזו מידת היחידה למצוא באיזור זה מים, נראה כי הבדיקה כראית. על מנת לשמם קידוח זה יש צורך בחקירות נוספות.

(ט) איזור קודרת

בעין קודרת קיים מעיין חסופה כ - 80-40 מ"ש (מוחנה בעונה ובכסויות הגמים השנתית). אפשר להגביר במידה מה את החפוקה ע"י ניקוי ואחוז בסביבת המעיין. המים טובים להיה ולחקלאות. (כ - 500 מ"ג/ל).

תכנון הבנין לי רחל בע"מ

האגף להידרולוגיה

- 3 -

תאריך _____
ספרוננו _____
סמלנו _____

1. איזור עיין פורסגה

מציאות מים באיזור עיין פורסגה היא ודאית. על אנטונון קדיחה והמקד באיזור אסטר
יהיה להמליץ לאחר חקירות גיאולוגיות באיזור. המדובר הוא במים נוספים
על המים [redacted] באיזור נוסם.

יא. בצמון וכמרכז סיני זייס, כנראה, מקומות נוספים אחדים אשר הסכויים למציאת
מים הם טובים, אולם הדבר מוחנה בהמשך החקירות.

נכרמה

(-)

ע. גלאי .

מצורף :

- א. חקירות לגלוי מי תהום בג'בל מע'רה. דו"ח טכנס.
- ב. סקר ראשוני לאיתור ומיתות מקורות מים במרכז וצמון סיני (דו"ח מס' 2, 1-10-43).
- ג. סקר בורות מים וקידוחי תצפית באיזור סבחה ברדוויל.

• ११३

Буд. на-сеГ. кув.

Nov/01

: 14727

1/4 for 1/2 the value
from the value 1000

[illegible]

237 12/1/72 to Gilman 237-24
2048 in 12/1/72 17 1/2 1/2 1/2 1/2
face 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2

[illegible]

הַיָּמָה

ד'תשנ"ז

20.4 7/

אוצרות המים בסיני

נחמיה

ארית איסר

אוצרות מיתתהום עתיקים שנתגלו בנגב ובסיני פותחים אפשרויות מהפכניות

לפיתוחם האינטנסיבי של אזורי צחיחים אלה

סמות של הסהרה אינם אלא מים עתיקים. אשר פרצו להם מוצא כחוצה מחנאים גיאולוגיים מיוחדים, חילחלו אל-פני הקרקע והישקו אותה.

השכבות מכילות-המים ואקוויטרי החשובות ביותר במידבר-סהרה הן שכבות אבני-חול. בעיקר מגיל קרטיקון תחתון. אלה נחשבות כשוליי-תמיכה ומשתפלות מהתחתית לעומק של כקילומטר או אף יותר. הן נחת מבחינת הרכבן וגילן עם שכבות אבני-חול המתגלות במכתש הנגב באזור אילת ובסיני והקרויות אבני-חול הנוביות (תמונה 1). שכבות אלה שקצו על-פני יבשת ענקית שהשתרעה התקופה הפרה-קאמברית על-פני מרכז אפריקה והגיעה עד לחצי-האי-ערב, דרום-סיני ומצרים והמאסיב הערכי-נוכחי. יבשת עתיקה זו, שמצפונה השתרע ים התטיס הקדום, ההרוממה ושקעה חליפות, כאשר הים מכסה אותה בחלקה ונסוג ומשאיר אחריו מישטחי-ענק. בעיקר שכבות של אבני-חול. בסוף תקופת הקרטיקון התחתון הוצפה היבשה ביס-הקנומי שכיסה חלקים רבים מאוד משיטחה. נתבטו שכבות אבני-החול בשכבות של גיר וחואר, ממקור ימי. הים כיסה חליפות את היבשה עד לסוף תקופת האאוקן.

הנוצות היבשת הכיאו להתקמטות השכבות ומאותה תקופה חלה נסיגה הדרגתית של הים, עד שקיבל סמות או יותר את צורתו כיום. היבשה נבקעה לחלקיה לאורך קווי השבר הסורי-אפריקאי והנוצות נוספות גרמו להתרוממות סופית של הדרים. אז גם החלה תקופת הקדם-היסטורית. הים עוד עתיד היה להתקדם לשטח עשירות ק"מ אחדות, לשונות-ים - להיפתח או להיסגר. הרים - להשפיל קומתם עקב תהליכי הארזיה ועמקים - להתמלא בחומרי-הסחה. אך המסה ככלליתה לא השתנתה בהרבה.

מאידך גיסא, שההנו תנאי האקלים לחלוטין. על-פני אותם אזורים כהם יורדים כיום גשמים אחד לכמה שנים. ירדו באותן תקופות עשירות ואולי אף מאות מילימטרים בשנה. ככל שהאזור היה קרוב יותר לשוליי-המדיבריות, או גבוה יותר מעל-פניהם, עלתה בו כמות המשיקעם. שרידי-כליו של האדם הפאליאולית, המזולית והניאולית בלב-המידבר, ציורי-הסלע שלו ושרידי-החי, מראים כי במקומות רבים כהם אין כיום נפש חיה שררו או תנאים אשר איפשרו קיום לאדם הפרהיסטי.

נוסע המגיע עיף לנווה-המידבר של עיון מוסה, לאחר נסיעה ארוכה על-פני מישורי סיני הצחיחים, ספק אם ידע כי את תודתו עבור המנוחה בעל יח-החומר המוריקים והרחצה במי-המעין חזור-מים, הוא חייב לגשמים אשר ירדו על הרי-סיני לפני עשרות אלפי-שנים.

אודה על האמה, כי בסיוע הגיאולוגי הראשון באזור זה, לאחר ניכצו קדש בשנת 1954, לא שיערנו זאת גם אננו. אמנם רשמחנו לשכינו מיסטר תופעות יוצאות-דופן הקשורות לנביעת המעינות, אלא שאנו לא היתה ברורה כיל משמעותן האמיתית, התמונה הכללית התגבשה רק אחר-כך, לאור מידע שנאסף ממקומות רבים. כשהורנו ב-1954 לעיון מוסה, התברר כי נתונים אלה משתבצים לתמונה ספיקס כללית ובמעט שלמה של תופעות מעיינות מבחינה מדעית, וללא-ספק בעלת חשיבות לא בכחינה מעשית לפיתוח סיני והנגב.

כמאמר זה אשתדל לעמוד על שלבי התגבשותה של התמונה, שהיא רכבה מסודרי-מידע שולקטו מאזורים גאוגרפיים ומשיטתי-מידע שונים. דומני כי מהלך נמצאו הסברים למיספר רכ של תופעות אשר היו עדינה בנדר תעלומה.

כמו במידבר סהרה

אוצרות המים התת-קרקעיים העצומים מתחת למידבר סהרה מוכרים זה עשרות-שנים. אלה נמצאו בקידוחים עמוקים, שנקדחו בנקודות שונות בלב המידבר ושפעו כמורות מים גדולות בצורה ארטוית. קיר-דוחים אלה אף הוכיחו כי המים הנוזלים את נאות-המידבר המסור-

היה ארית איסר הוא נוסען גיאולוגיה ובעל תואר דוקטור של האוניברסיטה העברית בירושלים. עבודתו היה "הגיאולוגיה של מקורות המים התת-קרקעיים באזורי השפלה והשרון" אותה סיים ב-1961 עד אותה שנה עמם כפחלקה למיתתהום של הנכון הגאולוגי הממשלתי מ-1961 עד 1965 היה יתן ליד ממשלת-איראן, לנעיות פיתוח מיתתהום, מטעם ארגון הסוון והחקלאות של האו"ם. כיום הוא מנהל המחלקה למיתתהום של חשבון הגאולוגי במשרד המיתות וחבריהוראה במרכז למיתתהום שליד האוניברסיטה העברית.

הנחיה של חוקרים אחדים היתה כי מקורם של מים אלה הוא בשולי המדינה, ואילו אחרים הצביעו על מחשבים של אבני-החול המצויים. כעת מקור המים.

רובני שלא אפצה אם אימר שנים סיבה אחת הפריעה לנו להניח כי המים של אבני-החול נחתו לגב ולסיני אכן רוויים במים. הניח והוא שההצעה ממקנות המזון שהרי אם כאלה הם פני-היבשה, הרי בדובר במציאות מיליארדים מטרים מעוקבים של מים באזורים אשר כיום הם נחשבים צחיחים למדי. מיספר הנחנים אשר החל מצוי לא הספיק כדי להעלות השערה זו על-סמך האנאלוגיה האיראנית בלבד.

חיפשו נפט ומצאו מים

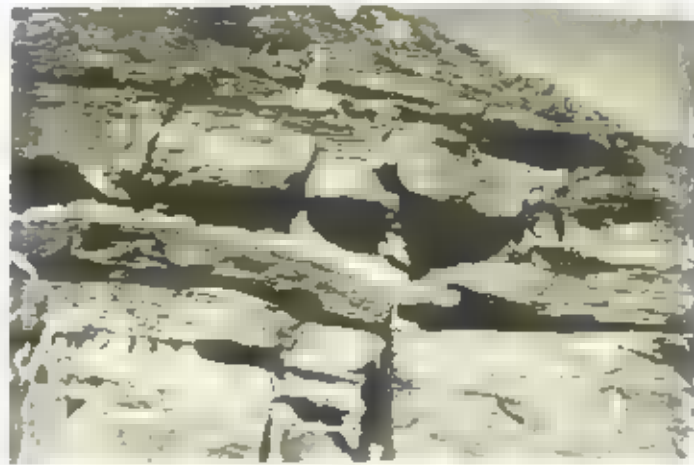
כאן המקום לומר, כי מצרים עמדה על החשיבות אשר כאוצר הסתרה ולא שקטה על שמרה. בעזרת האו"ם, יזמה מיפעל-פיתוח במדבר-המערבי אשר תוכנן להיות מבוסס על קידוחים עמוקים. השכבות אבני-החול הנזירות, גם כשהן האלגיות והתוניסיות נמשכו הקידוחים, ולא בשנים בהם היו קידוחי-נפט אשר עברו לשכבות-הנפט היילו להתחן אוצרות מים מתוקים. אפילו בתצא-ערב נתגלו אוצרות מים מתוקים ארסזיים. ואשר לישראל - בימצאים של כלים קדם-היסטוריים מהתקופה הפאליאוליתית המדיאית בהר-הנגב, ומישקעים של בעינות קדומים לאורך צוקי-הנגב המערבי של הערבה, דחפו אותנו יותר ויותר להקטן מחפשינו על סיני הנגב. ואמנם, בשנת 1966, הכינה המחלקה למים הים במכון הגיאולוגי הצעה לקידוח מחקר במדק במישור עובדה, אשר סברנו היתה להניח לשכבות אבני-החול הנזירות ולבדוק אם אולם רוויות הן במים. לאחר שהצעת-מחקר זו הייתה מוכנה הוחל בחיפוש אחר מימון לקידוח עמוק כזה. אך בינתיים, סרצה מלתחם היסודיים בעיקבותה נפתחה האפשרות לבדוק את נכונות ההשערה גם במרחבי-סיני.

נתון רחוק שיגיש של חברת-הנוריות אשר עבדו בסיני נמסר כי אמנם נקדחו על-ידי העצרים קידוחי-מחקר לנפט, באיזור נחל במרכז הצידהאי, ובי בקידוחים אלה נמצאו מים מתוקים תחת לחץ. בתוך שכבות אבני-החול הנזירות, אף נרשע לנו על קידוחי-מחקר לחי-מדיהתם במימנות ציון מוכה, בהם קיבלו מים ארסזיים מתוקים יחסית מאותן השכבות. בקידוחים באיזור נחל הקיט המצרים משא בית טיפוס נשאבת-הנפט, כדי לספק מים ליחידות הצבא שבאיזור. הפעלתו זה אתה המשאבות, והעלינו מים לבדיקה כימית ובדיקת-האיוטופים (המונה 2).

בעיקר מוכה **המחקר** קידוחים ארסזיים שופע-מים ומיפצל השקיה מזהה של המצרים אשר צריך היה להתבסס על כים אלה. כאן עמדנו על תוצעה מיוחדת במינה, והיא צורה נכיעת המים. התרשבים המקור מים נזרי את העובדה שהמים עולים בלחץ-ארסזי לאורך סדקים נדולים בקרום-הקרקע. הם חיפשו ומצאו סדקים כאלה, החוצים את העביה אשר באיזור, ובדאבי הגבעות הללו חפרו יטחות בעומק של 1 עד 2 מטרים. עם הרחבת הסדק נבעו למוכו מים מקרקעית השחיה, ומונה חפרו הערה בבורד הנכסה להשקית מסעי-המטרים שירגילה העונה.

איוטופים מסייעים

דוגמה המים המקורות אלה נבדקו להמלה-טלחים ויסודות-קורם, כמעבדה הכימית של המכון הגיאולוגי וליחסי איוטופים של מימן והמצן כהחלקה לגיאואיוטופים במכון-ויצמן. כידוע, השיטקל האטומי

המונה 1: מחשבים של אבני-החול הנזירות במדבר-המערבי.

נשמים ואבני-חול

הנשמים אשר ידעו על הסידור באותה תקופה הייתה אי הון שכבות אבני-החול וזכרו בהן ומתחתן במקומות בהם תבא-הקרקע איכסרו זאת עליו המים בבית הלחץ ההידרוסטאטי אל-פני-השטח, ויצרו מקווי-מים, בהם היו חיות כיום וביצה ובשוליהם הי האדם הקדמון. עם השתנות האקלים וההיבשויות ההדרגתיות, הדלידו יאסר לאט גם מאגרי מדיה-המים. כיוצאה מכך ירד החץ-המים, האנכים והביצות יבשו, והאדם נדר או שיל-המדבר. לאחר כמה תבדות אקלימיות קיבל הישימון את צורתו העתידה הנכונה. אך למרות שהמים נעלמו מפני-השטח, נשארו שכבות אבני-החול במעמקי האדמה רוויות במים. באזורים הטובלים עם האיזור הטרופי, כשולי המדבר, המשיכו המים להלחל במידה בודעה לתוך השכבות אלה. כמויות המים אשר נאגרו בהן כמשך עשרות ואף מאה-אלפי-שנים היו כה גדולות, עד כי למרות העיכוב שמאגרים אלה כנעט ואינם מתחדשים כזה אלפי-שנים, הרי שיספיקו להפדה עשרות נחשים בעתיד, כמשך דאות שנים.

היטופים הידולוגיים שנעשו באחרונה באזורי-המורה מראים כי מתחת-לפני-השטח מצויות כמדות מים המוערכות בכ-15,000 מיליארד מטרים מעוקבים. מתקרבים אלה ומסקנותיהם היו בוכרים בארץ, ידוע אף ששכבות אבני-החול הללו מצויות גם בנגב ובסיני. חוקרים אחדים, וביניהם פרופ' י. מ. קרד, הצביעו על הסיבות של אכן החול הנזירות כמקור-מפר, אך ככאן יחד למסקנה כי גם מתחת לנגב ולסיני מצויות כמויות מים ענקיות עוד אבודה היתה הדרך. ראשית, ידעו החוקרים הישראלים כי הצידה-הסיני נתקן כיבשת-אפריקה עוד כתחילה תקופת הפלייסטוקן, כיוצא: עוד לפני אותן תקופות בהן אמורות היו השכבות להתבלא בים. היתה השכבות אבני-החול נחשפות אל-פני-ההרע במדבר סהרה, בתקופות אשר גם כיום הם גשומים יחסית ועל אלה כמה וכמה בתקופות הפלייסטוקן הגשימיות. נחשפי שכבות אבני-החול הנזירות בסיני ונגב מצויים לעומתם באזורים שהם צחיחים כיום, וזה היו סיכויין לקבוע אם אכנס היו ימים יותר בתקופת הפלייסטוקן.

בינתיים הלכו והתרבו עדויות לכך, כי שכבות אבני-החול הנזירות בנגב ובשוליו אננם מבילות מים מתוקים יחסית. מים כאלה נתגלו בקידוחים באיזור יטבתה, בסביבות הנכסה הקטן ובאיזור מדב.

הקריסטל באסמנפריה שר כדור-הארץ, כתוצר-לוחאי של הניסויים
ההרצנרטיניים. עיקר מדויק אחרי כמות הקריסטל הראה באופן
ברור עקבות של כל ניסוי מימני כמי-המעיינות הקופה ארוכה יחסית
לאחר חום הניסויים.

אם מקורות המים הללו עתה, ונקודה כנראה בתקופה קדומה, כאשר האקלים באזורים נחוצים אלה היה יותר לח. הבעיה אשר עמדה בפניהם הייתה מה הוא אוצר המים כנגב אשר ממשיך לנגב במשך תקופה כה ארוכה לאחר הפסקת הגשמים, תקופה הנאמדת כארבע עד עשרות אלפים שנים. הערכתם הייתה כי מאגר מים המסופי נל לשפוט במשך תקופה כה ארוכה הוא ללא-ספק מאגר עצום. ההשערה ההידרולוגית בדבר קיום מאגר ענק בסלעי אבני-החול הנזכרים, המשתרע מסוגי ועד הערכה, התאימה לתצפיותיהם של אנשי המחלקה לניאואליטות. הבעיה הייתה אם ההרכב האיזוסטטי של המים שנמצאו בהקידוחים המצויים במרכז סיני יהיה דומה להרכב המים של העירבה, או של שפון הארץ.

כפי שניתן לראות מתמונה 1 התוצאות לא הכריזו יחסי האיזוסטטיים של המצן וניטן בביהקידוחים של סיני תואמים בדיוק את הקו $y = x$ צוין שרירותי מדגמי מכוני-דגמן כמאפיין את קבוצת המים העתיקים. בכך נוסף עוד קטע תואם לתמונת הפסיפס הבלתי-משלמת של אופי מקורות המים באזורינו, הבנויה מקטעים שונים ומגוונים, אשר $y = x$ הפנייכן.

האגנים ידעו גם הנגב וסיני אחרים נשום יותר בתקופות קדומות הסטוריות, כפי שידוע אזורי הסהרה הנבחרים דומני כי התשובה לכך היא חיובית.

לאור הניבצאים החדשים ניתן להבטיח על אישור להנחה שהנגב וסיני אכן היו נשומים בתקופות קדומות. יותר-על-כן, יחסי האיזוסטטיים דומים גם עי התנאים בהם התקיימה תנועה אקלימית זו נראה כי מערכת המושקעים של אז הייתה קשורה באקלים קרוב לאקלים המצוי היום בצפון היסוד-התיכון. עליכן ייתכן כי בלי-הצמר של האדם הקדמון אשר נמצאו כנגב יבשתי מהווים עדות ליסוד בריבוע באזורים מידבריים אלה, ולא שרירי תנחומיהם של נודדים אשר חדרו הידבר בעקבות חיות הצייד. הבדיקות הגיאולוגיות אף הראו כי מרביתם של בלי-הצמר מצויים ליד שרירים של מושקעים עתיקים, ובי בלעה בתקופות הללו קיימת עדות לכך כי המעיינות קשורים לקווי תולשה גיאולוגיים, המאפשרים עלייה המים מהמאגרים של אבני-החול הנזכרים.

מסקנות מעשיות

המסקנות המעשיות הניבעות ממחקר זה מצביעות על כמיות גדולות של מים הניתנים להפקה באזורים שונים של סיני והנגב. הכמות הכללית של מים מתוקים התרחקקעים נאמדת בהאות מיליארדים של מטרים מעוקבים, אך הפקתם כותנית במקומות רבים בתנאים הסוסי נראפים המיוחדים. מים שמדובר באן בשאיבת-מים מקידוחים. כיום אני מוגבלים בשאיבת כמות גדולה של מים לעומק של $y = x$ מ' בלבד. אמנם הטכניקה של ייצור משאבות הולכת ומתפתחת מיום ליום, אך עדיין יש להסתכל על עומק זה כמירבי לשאיבת כמות מים גדולה. מאות מקומות בהם $y = x$ כיום המים בעומק מדיר לשאיבה, ברור לנו כי שאיבה ממשכנת תביא לירידה איטית של מני המים עקב ירידה הלחץ במאגרים.

עם זאת, לסי חישובינו, הכמות הניתנת לניצול באזורים רבים אינן מבוטלות והאפשרות למסך למרחבים גדולים ושוממים במרכז סיני ובהר הנגב מיליונים מטרים מעוקבים של מים בשנה, במשך חמישים השנים הבאות, נראית כיום ממשית. ניתן לצפות שבמקרה וכן זה תהיה ההסתמכות נוספת בשיתוף משאבות-מים, אשר תאפשר את באבתם מעומקים גדולים יותר, כך הצמודות לרשותו של האדם במידבר כמות גדולה יותר של מים לסיספר $y = x$ יותר של שנים.

תמונה 3: בני עומק $y = x$ (המקום הנבחר) בתנאים של יבשה

כנגב הראו יחסים דומים לאלה של אזורים בעלי אקלים נשום, רבוח שהאיזור $y = x$ מוכעיל העיינות או הבאות הוא איזור גתה והמנה 4. מתוצאות כשתיעות אלה ומן העובדה שהשרירים נעדר במים אלה, הגיעו החוקרים הללו למסקנה כי מאגר המים התרחקקעים הבין

תמונה 4: יחסי האיזוסטטיים $y = x$ באזורים שונים של סיני

11) איסר א', ע' בייז, א' מיכאלי, 1969, מקורות המים באזור החול הנגבי, ביות בסיני ובנגב הדרומי, דירת המכון הגיאולוגי.

12) Anshaghi, R. P., 1960, Water Under the Sahara, Scientific American Vol. 214, pp. 21-29.

13) Ayouby, M.K., M.A. Hazat., 1961, Hydrogeological Observations in the Search for Underground Water in the Western Desert of Egypt, Symposium of Athens, pp. 114-119, U.A.R., I.A.S.E., No. 46.

14) Gai, Y., E. Mazor, Y. Ezer, 1969, The Stable Isotope Composition of Mineral Water in the Jordan Rift Valley, Israel Journal of Hydrogeology, No. 7.

15) Givoni, E., 1958, The History of Ground Water Exploration in Palestine, Hebrew University, Jerusalem.

תקווה זו מבוססת הן על נסיון העבר, בכל הנוגע להתפתחות הרבה אשר חלה בפיתוח משאבות-מים חדישות, והן על האמונה כי האדם לא יעמוד מנגד ויחזיר אוצרות מים ענקיים אלה ללא-שימוש במעמקי-האדמה, מתחת לשטח-המידבר העצומים, הרי בעזרת מים אלה עשוי המידבר להפך לארץ נושבת.

עלינו לדעת, כי כרוכדים העמוקים של רוב מידבריות העולם מצויים אוצרות כאלה של מים. מים אלה הם בחלקם ארטזיים, כמו בסהרה ובאוסטרליה, ובחלקם הם סוב-ארטזיים (כלומר עולים בכוח הלחץ מחוץ הסיכבה, אך אינם מגיעים לפני השטח), כמו בסיני ובמרבית אסיה. בחלקם הם כבר מנוצלים, ובחלקם מחכים לניצול. בכל המקרה מוחלל חלה או תחול נפילה של פני-המים כתוצאה משאיבה ממושכת, ועתידם של אוזורים אלה קשור ללא-ספק, בפיתוח אמצעי-שאיבה מעומקים גדולים, ולאור-דווקא בפיתוח שיטות של החפלת מ-מים. על-כן יש מקום לחקורה שהארם אמנם יוכל להפנות את הידע המשאבים שבידו לפיתוח שיטות חדישות לשאיבה, ואז יזכה בשטחים עצומים חדשים להתיישבות ולפיתוח.

ירושלים, כ"ד חשוון, תשל"ב
13 באוקטובר 1971

אלו יוסף שובל - מנהל ואגף מ.מ. קול
יוסף שביד - קוזר ושר י. גלילי

חריני לאשר בתורה קבלת סכתבם ביום 5.10.71.

סכתב חוכם בפני השר.

ב ב ר כ ה ,

יוסף שביד
קוזר ושר

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
CHICAGO, ILL.

שר התיירות

ירושלים, 5.10.71

א ל : השר ישראל גלילי

מאת : שר התיירות

5-228

הריני מבקש לזמן את חנוגעים בדבר לדיון על בעיה
המים בסיני. בלא פחרון לבעיה זאת אין כל סיכוי לקידום
עניני התיירות.

בברכה מזעדים לשמחה,

משה קורן

